13. SAYI: ŞUBAT - MART 2025

DİJİTAL DERGİ

DüşArt®

OKUR
YAZAR
ÇİZER
PLATFORMU

RÖPORTAJ
ÖVÜNÇ ASLAN

RÖPORTAJ
PERADİ ENSEMBLE

"Eğer kalbine kendini tanımak hissi düşerse maddi her şeyin sahte olduğunu görürsün"

ERAY EMİN AYDEMİR

BENZERSİZ BİR DENEYİM SUNUYORUZ

- **Hızlı**

Tüm aşamalar özverili ve hızlı bir şekilde sonlanıyor.

- **Basit**

Yorucu olmayan yayın politikaları ile bir adım önde.

- **Sonuç**

Basit ve eşsiz bir deneyimin geride sizlerde bırakmış olduğu memnuniyet.

ODESSA YAYINEVİ

www.**odessayayinevi**.com

Künye

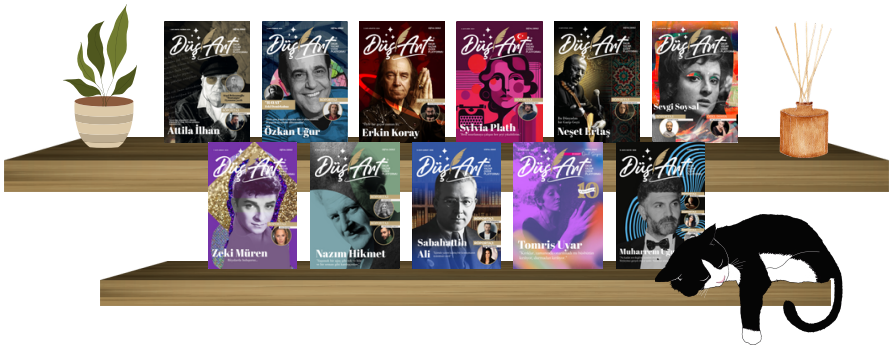

Sahibi: DüşArt
Genel Yayın Yönetmeni: Savaş Aşçı **Yayın Kurulu:** DüşArt
Yayına Hazırlayan: Duygu Yeloğlu
Tasarım: Duygu Yeloğlu
Editörler: Yağmur Ayan / Esengül Ersoy / Esra Koyuncu / Tuğçe Hepkaradagiden Özdeş
e-mail: dusartofficial@gmail.com / bilgi@düsart.com

www.düsart.com

Kadromuz

Savaş Aşçı
Yasin Dedebekiroğlu
Şeyma İzler
Yağmur Ayan
Esra Koyuncu
Ezgi Ülkü Aykut
İlayda Su Güner
Nevin Ulusoy

Duygu Yeloğlu
Ebru Doğusoy
Mert Can Mantar
Tülin Ecem Turhan
Aysun Ayan
Tuğçe Hepkaradagiden Özdeş
Esma Nur Dolaman
Fatma Demir

ODESSA YAYINEVİ

İçindekiler

ŞUBAT

1- Öykü – Yağmur Ayan **– Rüzgârgülünün Kesikleri** (syf 8)

2- Öykü – Cafer Şen **– Unutamadığım Gece: Kırk Saniyelik Çağ** (syf 9)

3- Röportaj – Esra Koyuncu **– Eray Emin Aydemir** (syf 12)

4- Anlatı – Fatoş Sünbül **– Tutku'nun İçinde, Sevgi'nin İzinde** (syf 15)

5- İnceleme – Nevin Ulusoy **– "Deniz" – Yaşam, Anılar ve Gelgitler** (syf 17)

6- Şiir – Nevin Ulusoy **– Ağustos Böcekleri** (syf 19)

7- Röportaj – Tülin Ecem Turhan **– Peradi Ensemble** (syf 20)

8- Şiir – Esra Koyuncu **– Bu Kadar Çok Gülümseme** (syf 25)

9- Deneme – Ergün Turhan **– Ölümün Kıyısında Yazmak; Edebiyatın Sessiz Tanıkları** (syf 26)

10- Şiir – Ozan Çaylak **– Deniz Sefası** (syf 31)

11- Şiir – Mert Can Mantar **– Lüzumu Yok** (syf 32)

12- Oltaya Takılanlar – Yasin Dedebekiroğlu **– Övünç Aslan** (syf 33)

13- Şiir – Savaş Aşçı **– Sayıklamalar** (syf 35)

14- İnceleme – Zuhal Yorulmaz **– Popüler Sohbetler: Taylor Swift** (syf 39)

DüşArt® OKUR YAZAR ÇİZER PLATFORMU

Manifesto

DüşArt Nedir?

• Edebiyat ve sanat üreticilerini bir arada toplamayı, birlikte üretim yapmayı, üretileni birlikte sunmayı ve bunun sürdürülebilir olmasını amaçlayan kolektif, bağımsız bir oluşumdur.

Ne Yapar?

• Edebi eser üretiminin yanında, tiyatro oyunları, konser, podcast yayınları, sinema ve kitap incelemeleri gibi çeşitli içerikler üreterek edebiyata, sanata hizmet etmeyi ve edebiyat ile sanata ilgiyi artırmayı amaçlar.

• Toplumsal ilerlemenin yalnızca eğitimle olmayacağına ve kültür sanatın gelişimi sayesinde de sağlanabileceğine inanır. Bu bağlamda nitelikli sanatçıları bünyesine katmayı, hep birlikte ürettikleriyle toplumsal fayda sağlamayı hedefler.

• DüşArt, bağımsız üretimin ve üretim safhasındaki sanatçının yanında olarak üretimi destekleyip teşvik edici olmayı amaçlar.

Editörden

Savaş Aşçı

TEKbanaELLEŞME

Çağ artık bir şekilde kendini fark ettirme, gösterme çağı oldu. Sistem veya çağ artık etkileşim istiyor, takipçi istiyor, PR istiyor. Takipçin çoksa ne yaparsan yap bir karşılık alabiliyorsun. Ürünün çok satıyor, sergilediğin yeteneğin ilgi ve destek görüyor. Takipçin kısıtlıysa her ne yapıyor olursan ol havanda su dövmekten ileriye gidemiyorsun. Bu, bizim gibi gelişmemiş bir ülkede maalesef kaçınılmaz bir gerçek. Çünkü toplumun neredeyse yüzde sekseni bir hobiye sahip değil. Hobisi akşamları kahvede kâğıt veya taş oyunları oynamak olan veya her güne bir dizi sıkıştıran bir toplumun gelişmiş bir ülke ortaya çıkarması beklenemez elbette. Birey düşük seviyede olunca bu bireylerin oluşturduğu topluluk da toplamda düşük seviyede kalıyor.

Geçtiğimiz günlerde tiyatrocu sevgili Sıla Erkan'ın bir paylaşımı olmuştu, bu yazıda bahsedeceğim konuya benzer bir şeye değinmişti. Kısaca ifade etmek gerekirse, seyircilerin çoğunlukla nispeten bilinen, reklamı çok yapılan oyunlara gittiği yönünde bir paylaşımdı ve seyircilere, diğer oyunlara da ilgi göstermeleri yönünde seslenmişti.

Bana göre çok haklı, dönem itibarıyla yerinde bir paylaşımdı. Kendisi, sahne sahibi bir tiyatrocu olmasına rağmen her köşede bir sahne olması gerektiğini ifade edebilecek kadar da egodan, kibirden uzak bir sanatçı.

Geçtiğimiz günlerde Devlet Tiyatroları bir oyun ve bir oyuncu ile gündeme gelerek eleştirilmişti. Tek bir oyuna harcanan parayla aslında kaç oyun çıkarılabileceğinden bahsedilmişti. Bu maliyetle aynı zamanda kaç oyuncu, teknik ekip çalışanı yaptığı iş nedeniyle de para kazanıp hayatını idame ettirebilirdi. Maliyetlere bakınca haksız değiller. Sizlere, daha az bilinen veya sağda solda reklamları çok dönmeyen oyunları araştırmanızı hatta bulunduğunuz bölgeye yakın sahnelere gidip görmenizi önerirken ben de buradan yani sahnelerden edebiyatın satır aralarında silik şekilde varlığını sürdüren yazarlara geçmek istiyorum.

Tanınmayan biri ilk kitabını çıkardığında aşması gereken çok fazla engel olabiliyor. Bunları; bilinmeyen biri olması, takipçisinin az olması, yayınevinin bilinirliği, reklam bütçesizliği gibi birkaç önemli başlık altında sıralayabiliriz. İlk kitabı çıkmış, tanınmamış bir yazar olarak, çok bilinen kitap satış mağazasına kitaplarının girme ihtimali çok düşük. Hatta aynı kitapçının internet sitesine girmesi bile zor olabiliyor. Bu, yazarın bilinmesini, kitabının duyulmasını engelliyor. Okurların çok kullandığı diğer sitelere girme ihtimali de benzer seviyede. Ancak okurların üçüncü veya dördüncü seçenek olarak alışveriş yaptığı internet sitesine girebiliyor kitabı. Yazar zaten reklam yapabilecek bir bütçeye sahip değil, satış imkânı kısıtlı, çevresi de az olunca görünürlüğü düşük seviyede kalıyor. Hiçbir yazar, okunmasın diye kitap yazmaz. Okunsun, yorumlansın ve eleştirilsin ister. Fakat sanata olduğu gibi edebiyata da bir teşvik olmadığı için yazarın kendi çabasına kalıyor iş. Sistem yazardan, sürekli kitabıyla ilgili paylaşım yapmasını istiyor. Hatta bu paylaşımları ücretli/reklamlı yapmasını istiyor. Aksi takdirde kitabı geniş bir kitleye ulaşamaz. Sistem kısacası yazara "pazarlamacı ol" diyor. Siz hiç, bir ressamın yaptığı bir resmi satabilmek için resmi sırtlayıp sokak sokak gezdiğine şahit oldunuz mu? Absürt olurdu değil mi? Yazarlardan beklenen bu durum da size absürt gelmiyor mu peki? Yazar neden sürekli kitabıyla ilgili paylaşım yapmak, reklam vermek durumunda kalıyor kitabını okutabilmek için?

Satış siteleri, bu kitapları satıp para kazandıkları halde neden daha az bilinen yazarları görmezden geliyor? Mesela yayınevleri haftalık olarak kitap satış sitlerine yeni çıkan kitapların görsellerini gönderse ve bu siteler de yeni çıkan kitapları haftalık olarak sosyal medyasında duyursa, bu şekilde yazara da destek olsa kötü mü olur? Görseller bile yayınevi tarafından hazırlanıyor. Maliyeti de olmayacak satıcılara.
Toplumun zaten çok az kısmı okuyor, o azınlık da çoğunlukla bildiği yazarları tercih ediyor. Yeni yazarlar kimi aşmalı kendini okutabilmek için? Okuru mu, dağıtımcıyı mı? Satıcıyı mı?

Ünlü veya artık çok bilinen bir yazar kitabını çıkardığında bir ay boyunca kitabının reklamı her yerde dönerken, diğer yazarlar arada kayboluyor. O ünlü yazar halinden memnun ve hiçbirinin diğer yazarlar adına bir söz söylediğini duymadım, görmedim. "Kimse bana dokunmasın" tavrındalar sanki. Kitabı satıyor, okunuyor, keyfi yerinde… Aynı şekilde yayınevi de memnun. Diğerleri isterse taş yesin!
Toplum olarak her dönem popüler olana meyilli olduk, bunu kırmak çok zor. O nedenle ister dağıtımcı olsun ister satıcı olsun veya yayınevleri olsun… artık birilerinin bu konuda bir şeyler düşünmesi gerektiğine inanıyorum.
Satıcı zaten piyasayı tekeline almış, bunun yanında okur olarak da kendi tercihimiz zannettiğimiz yazarlar ve kitaplar dışında okumuyoruz. Yazarlar da kendi tekellerini oluşturmuş, okur farkında değil. Başka yazar bilmiyor. Aynı durum oyuncular için de geçerli; bir Karadeniz dizisi yapıldığında, orada oynayan oyuncular artık her Karadeniz dizisinde oynuyor. Oyuncu yokmuş gibi. Aynı şekilde Doğu dizileri de öyle. Veya bir oyuncu, bir banka reklamında oynuyor, sonra yirmi yıl aynı kişiyi görüyoruz o reklamlarda. Sistem her alanda tekel durumuna düşmüş, kimse "ne oluyor?" demiyor. İster edebiyat olsun ister sanat olsun birileri ceplerini doldurup karınlarını şişirirken diğerleri pazarlamacı durumuna düşüyor. Yazık…

Sistem tiyatrocuya "tiyatro yapma", yazara "yazma" diyor bu ortamda. Yazar, haftanın en az beş günü sekiz, dokuz saat kendi işinde çalışıp buna rağmen bir şeyler üretmeye çalışıyor. Bunun yanında nelerden feragat ettiği elbette görünmeyen başka bir detay. Çünkü olağan bir akış varken bunu tersine çevirmeye çalışıyor bir bakıma. Bunun da maddi, sosyal veya psikolojik bazı bedelleri olabiliyor. Fakat toplumumuz bu yazarları görmediği için bu çabaları da göremiyor. Bu yazıyı kimler okur, kimler önemser bilmiyorum… Zaten bana da biraz suya yazmak gibi geliyor ama en azından bir şikayetimi dile getirmiş oldum.

Ne Seyretmeli?

DüşArt

YAĞMUR AYAN
ayanyagmur95

Rüzgârgülünün Kesikleri

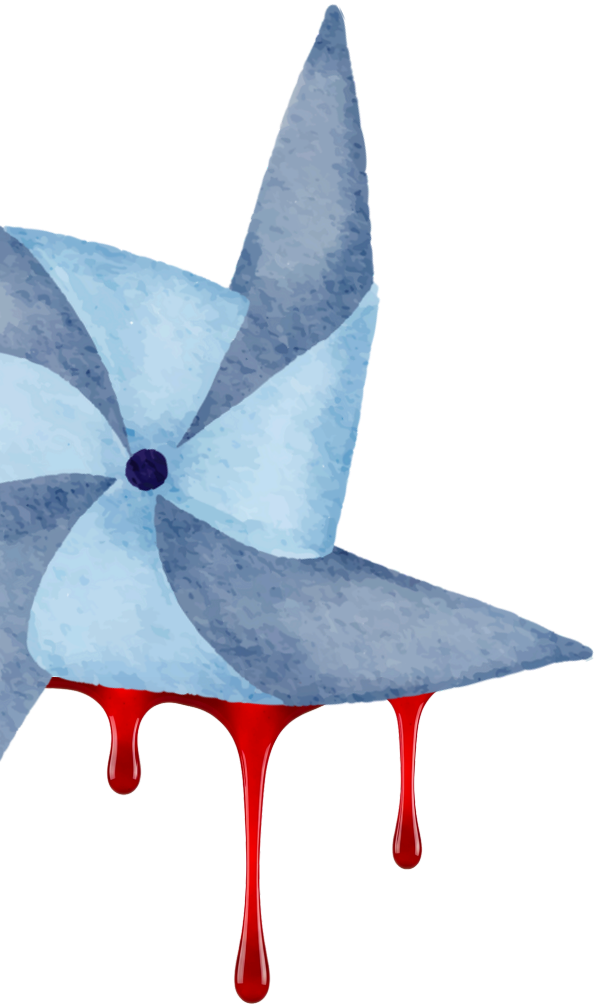

Gözlerini açtığında her şeyin üstü bir sessizlik perdesiyle kaplıydı. Kendi kalbinin ritmi, duyabildiği tek şeydi. Dönüp dışarıya baktığında camın ardındaki dünya donuktu. Adımlamaya başladı ve askıdaki yağmurluğun önüne geldiğinde durdu. Yağmurluğu üstüne geçirip evden ayrıldı.
Bir tek kendi bedeninin salınımı vardı. Yürümeye devam ederken küçük ama rahatsızlık veren bir şey bacağına batmaya başladı. Daha fazla dayanamayacağını hissetti. Derken soluk renkli, plastik saplı eski bir rüzgârgülü avucunda belirdi. Eskisi gibi onu sapından tuttu. Üfledi ama dönmedi, daha da kuvvetli üfledi. Yine dönmedi. Sonunda dönmüştü. Rüzgâr... Rüzgârı bir anlık hissetti, sonrası yoktu. Rüzgârgülünün kanatçıkları kıpırdanıyor ve dönmeye devam ediyordu. Ters yönde...
Rüzgârın tersi yönde, hızlanarak dönüyordu rüzgârgülü. Kadın rüzgârgülüne baktıkça, içi sıkıldıkça sıkıldı. Bir zamanlar, omzunun üzerinden iki yana sarkan uzun saç örgüleri vardı. Annesi, rüzgâr dağıtmasın diye saçını sımsıkı örerdi. Koştukça koşardı. O koştukça rüzgârgülü devinimini sürdürürdü. Örgüleri ise kendine özgü bir şekilde dalgalanırdı.

İçinde bir şey sıkışmıştı. Nefes almak istedi, alamadı. Ağzında metalik, bayat bir tat belirdi. Kulaklarında çınlayan bir ses:
“Abla, beni bekle!”
Beklememişti. O gün gözü sadece durmadan dönen rüzgârgülündeydi. Kız kardeşinin ayakları, onunkiler kadar çevik değildi. Küçük kız, sendeleyerek ve nefes nefese koşuyordu. Çok geçmemişti ki...
Kısa, kesik ve gökyüzünü yırtan bir fren sesi tüm benliğini sarmıştı. Ufacık bir beden sessiz, kımıltısız yerde duruyordu. Kardeşinin o ani düşüşünü görmüştü. Ama olacaklara yetişememişti. Taş parçasına takılmış, çamura saplanmıştı. Örgüleri çamurun içinde çözülüp dağılmıştı, rüzgârgülünün renkleri solmuştu; o gün her şey kaybolmuş gibiydi. Tüm neşesini topladığı uzun örgüler de bir daha geri gelmemişti.

Bir ses, yeniden çınladı kulaklarında:
“Abla, beni bekle!”
Rüzgârgülü hâlâ tüm hızıyla dönüyordu. Ters yönde, durmadan ve en hızlı haliyle... Daha fazla dayanamadı; bu dönüşü durdurmalıydı. Kolları neredeyse kaskatı kesilmişti; zorlukla kaldırdı. İki eliyle kavradı rüzgârgülünü. Parmaklarının uçlarında ufak ama acı veren derin kesikler açılıyordu. Kalbinin ritmi hızlandı.
Göz kapaklarını araladı. Evindeydi. Üstünde gözyaşlarıyla ıslanmış bir yağmurluk vardı. Camın ardındaki dünyayı izliyordu. Ellerini, buz gibi olmuş cama dayamıştı. Kolları ağırlaşmıştı; neredeyse oynatamıyordu kollarını. Bir an için gözleri yeniden dışarıya kaydı. Pencere hafif aralıktı. Sokakta yalnızca küçük bir kız çocuğunun sesi duyuluyordu:
“Abla, beni bekle!”

CAFER ŞEN
cafer__sen

Unutamadığım Gece: Kırk Saniyelik Çağ

(17 Ağustos 1999)
I. Karanlık Bir Kuşku

İstanbul, o yaz, ağır ve nemli bir battaniyenin altında uyuyordu. Ağustos'un ortası, gecenin bunaltıcı sıcaklığı, evlerdeki herkesin uykusunu yüzeye çekmişti. Şehrin kenar bir ilçesinde, bir apartmanın beşinci katında yedi kişilik bir aileyiz. Annem Nebahat, babam Duran, iki küçük kız kardeşlerimden Figen on iki, Eda henüz beş yaşında. Ağabeyim Zafer, dedem Adil ve ben. Evimiz küçüktü ama her köşesi, birbirimize olan mecburiyetimizden doğan bir sıcaklıkla doluydu.
O gece sıradan başlamıştı. En büyük eğlencemiz, yeni bağlanan uydu alıcısıydı. Adil dedem, kanal bulma çabaları sırasında denk geldiği, yarı Almanca yarı Türkçe filmi seyretmemize izin vermişti. Bu, gurbetçi bir ailenin Avrupa'daki hikâyesiydi. Hikâye, bizim dar dünyamızın sınırlarını zorluyor, ufkumuzu genişletiyordu.
Saat 02:45... Filmin son sahneleri. Zafer ağabeyim ile aynı odada, iki çekyatta yatıyorduk. Adil dedem de karyolada, sırtı bize dönük... Televizyonun solgun ışığı, odadaki fakir mobilyaların gölgelerini uzatıyordu.
Film bittiğinde, Adil dedemin tok sesi duyuldu: "Kapatın artık o zırıltıyı. Uyuyun."
Zafer televizyonu kapattı. Oda, yeniden o ağır, bunaltıcı sessizliğe ve neme teslim oldu. Yatağıma uzandım. Zihnimde filmden kalan sahneler, Almanya'daki o tren garı ve gurbetçi ailenin hüzünlü vedası dönüp duruyordu. Göz kapaklarım ağırlaşmaya başlamıştı ki...

Saat 03:02.
II. Sessizliğin Yırtılışı

Önce, yerin metrelerce altından gelen, tanımlanamaz bir uğultu yükseldi. Sanki devasa bir tren, yüzeyin altındaki raylarda, bütün gücüyle hızlanıyordu. Bu ses, sadece kulak zarlarımı değil, göğüs kafesimi de titretti. Sesin ardından, tam olarak ne olduğunu idrak edemeden, ev bir anda canlandı.
Şiddet, akıl dışıydı. Yattığım yerden havaya sıçradım. Bütün ev bir sağa, bir sola savruluyor; camlar zangırdıyor, duvarlar çatırdıyor, mobilyalar gıcırdayarak dans ediyordu. Bilmediğim, hiç yaşamadığım bir şeydi bu.
Zafer, hemen yanımda, şaşkınlıkla yatağından doğruldu, sesi titriyordu:
"Ne oluyor?"
Ama ilk tepki yine Adil dedemden geldi. Seksenlik bedeniyle, yatağında dimdik oturdu. Yüzü, bir peygamberin metanetiyle kaplıydı. Ellerini açtı, sesini yükseltti ve Arapça dualar okumaya başladı. Sesindeki sarsılmaz inanç, o anki kaosun içinde küçük, güvenli bir ada yarattı. Biz de ne yapacağımızı bilemeyerek, içgüdüsel olarak ona katıldık. Dualar, kırılan camların ve düşen eşyaların sesine karışıyordu.
O anlar, saniyelerden ibaretti. Kırk saniye. Ama bana, insanlık tarihinin bütün dehşetinin yaşandığı, bir çağ kadar uzun geldi. Zaman, o kırk saniyenin içinde kilitlenmişti.

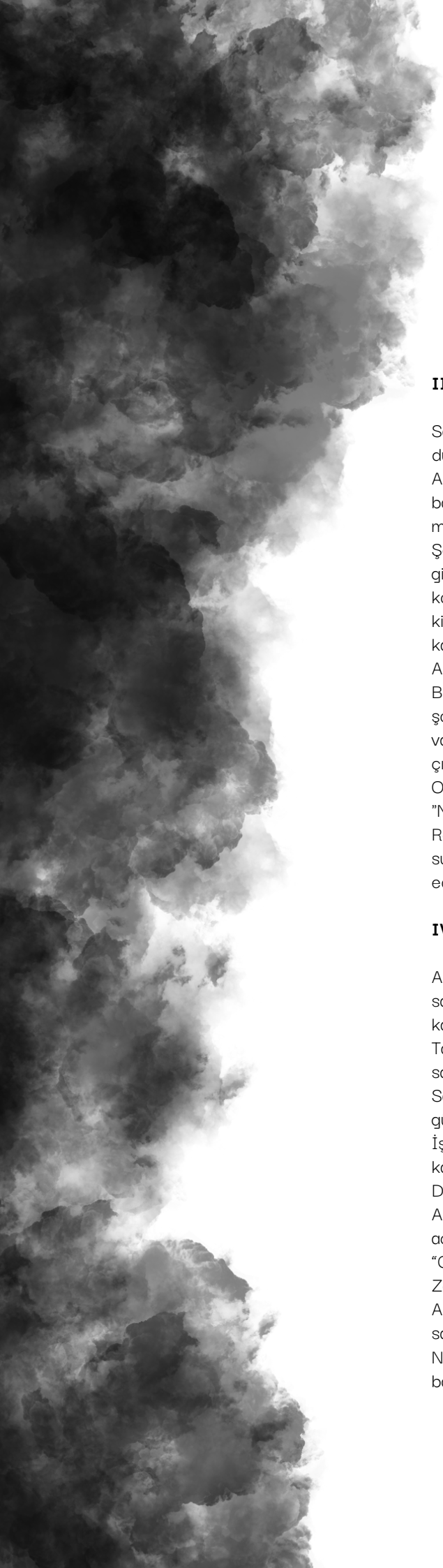

III. Dışarısı: Karanlık ve Çığlık

Sarsıntı yavaşlayıp, yerini o derin uğultunun yankısına bıraktığında, babamın sesi duyuldu: hızlı, keskin ve emir verici, "Balkona! Herkes hemen balkona!"
Annemin panik dolu fısıltıları eşliğinde, hepimiz zorlukla dengemizi sağlayarak balkona yürüdük. Ve işte orasıydı; hayatımın geri kalanını belirleyecek olan o tezat manzara.
Şehir, milyonluk İstanbul, tam bir karabasana dönüşmüştü. Bütün elektrikler gitmişti. Göz alabildiğine yayılan koca bir metropol, zifiri karanlığa gömülmüştü. Bu korkunç karanlık, gökyüzünü açmıştı. Samanyolu, o güne dek İstanbul'un ışık kirliliğinde kaybolan galaksi, tüm ihtişamıyla üzerimize eğilmişti. Yıldızlar, hiç bu kadar çok, hiç bu kadar yakın görünmemişti.
Annem, küçük Eda'yı göğsüne bastırırken, manzaraya bakıp sessizce titredi.
Bu göksel ihtişamın hemen altındaki yeryüzü ise tam tersiydi. İlk sarsıntının şokunu atlatan şehir, şimdi çığlık atmaya başlamıştı. Uzaklardan gelen, boğuk, vahşi çığlıklar, ağlamalar, panikle bağıran insan sesleri... Yeryüzü, çığlıklarla çınlıyordu.
O sırada, alt katımızda oturan, sitemizin yöneticisi Recep Bey'in tiz sesi duyuldu: "Ne duruyorsunuz! Çabuk aşağı inin! Bina sağlam mı, belli değil!"
Recep Bey'in bile sesinin bu denli kontrolden çıkmış olması, durumun ciddiyetini suratımıza çarpıyordu. Babam, hemen kararını verdi: "Hemen iniyoruz! Acele edin!"

IV. Kapandaki Dehşet

Annem, Eda'yı kucağına aldı, Figen'in elini tuttu. Zafer ve ben öndeydik. Adil ise sakin adımlarla arkamızdan geliyordu. Herkes panikle kapıya yöneldi. Beşinci katın kapısı, kurtuluşumuza açılan tek eşikti.
Tam o eşiğe ulaştığımızda, yer altından gelen uğultu yeniden yükseldi. İkinci sarsıntı.
Sarsıntının savurmasıyla, kapının hemen yanındaki ahşap ayakkabılık, büyük bir gürültüyle devrildi. Kapı boşluğunu, bir engel gibi tamamen kapattı.
İşte o an, korku ilk kez, somut, dokunulabilir bir engele dönüştü. Beşinci katta kapana kısılmıştık. Figen çığlık attı, annemin sesi kısıldı.
Düşünmeye zaman yoktu. Bütün gücümle, devrilen o ayakkabılığa yüklendim. Ahşabın çatlama sesleri, camların kırılması... Nihayet, geçecek kadar bir aralık açabildim.
"Geçin!" diye bağırdım.
Zafer önden atıldı. Figen'i kolundan yakaladım, merdiven boşluğuna ittim.
Arkamızdan Annem, Eda'yı kucağında sıkıca tutarak geçti. En son babam ve sarsılmaz Adil dedem.
Normalde dakikalar sürecek olan o beş katlık inişi, saniyelere sığdırarak indik. Her basamakta, sıvalar dökülüyor, duvarlar inliyordu.

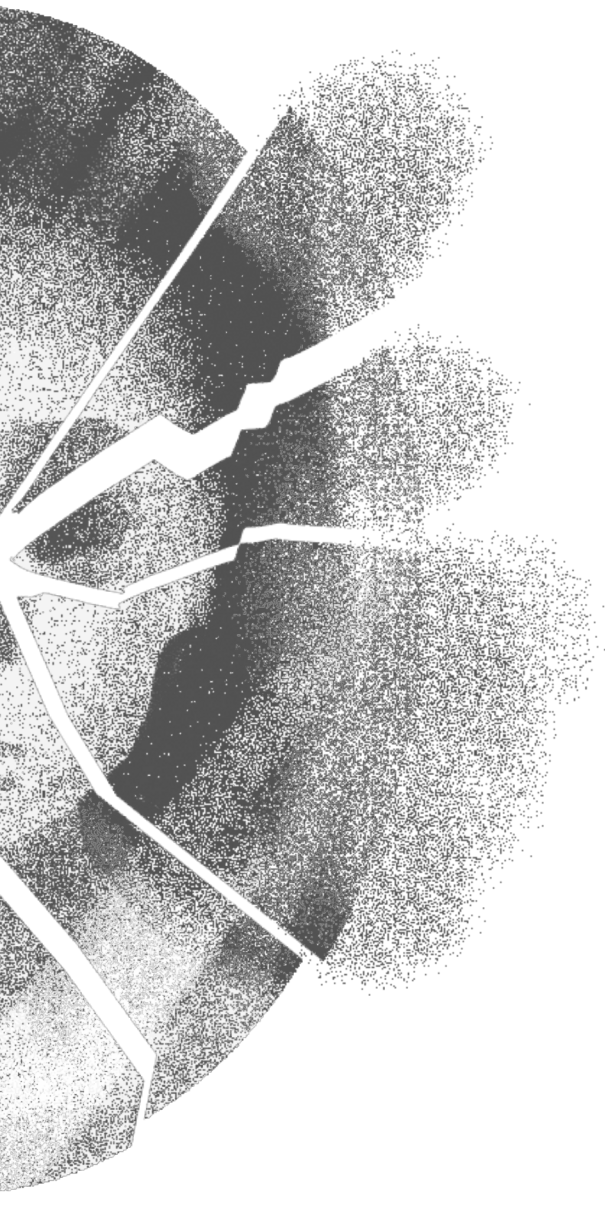

V. Bahçedeki İnsan Haritası

Zemine, bahçeye çıktığımızda, ayaklarımın altındaki toprakta hissettiğim sarsılmazlık, bana yeniden var olduğumu hissettirdi. Ama etrafımdaki manzara, dehşetin boyutunu katladı.
Bütün site oradaydı. Herkes, o anki en mahrem, en savunmasız halleriyleydi. Gündelik yaşamın bütün maskeleri düşmüştü. Muhtar Saim Amca, her zaman takım elbisesiyle gördüğümüz o ciddi adam, bu gece askılı atletiyle, avuç içleriyle yüzünü kapamış, bir bankın üzerine yığılmıştı. Yanında, Yönetici Recep Bey, ellerini çaresizce havada sallıyor, "Kimse eve girmeyecek!" diye anlamsızca bağırıyordu. Ailenin üyeleri, çimlerin üzerinde bir halka oluşturdu. Annem, Eda'yı battaniyeyle sıkıca sardı. Babam, elleriyle sürekli Adil dedemi kontrol ediyordu.
O an, insanların bu çıplak çaresizliğini, bu ortak telaşı ilk kez görüyordum. Kendi kendime, istemsizce bir itirafta bulundum:
"Böyle bir telaşı hiç görmemiştim."
Gece, ağır ve yavaş akıyordu. Soğuk, nemli sabaha dönerken, güneşin ilk ışıkları felaketin boyutunu aydınlatmaya başladı. Artık çığlıklar, yerini fısıltılara bırakmıştı: Kocaeli, Gölcük, Yalova... Yıkım İstanbul'un çok ötesindeydi. Babam, yan sokaktaki bir fırının hâlâ açık olduğunu öğrenince, hemen oraya koştu. Hayatın devam etmesi gerekiyordu ve onun görevi buydu: Ekmek bulmak.

VI. Kırık Bardaklar ve Kırık Güven

Günler, bahçedeki çadırlarda, battaniyeler altında geçti. İki ay sonra, yapı denetiminden onay alındıktan sonra, nihayet evimize döndük.
Ev, bir savaş alanını andırıyordu. Ama annemin gözü, direkt vitrine gitti. O vitrindeki, yıllardır sakladığı kristal bardaklar... Hepsi yerle bir olmuştu.
Annem, o kırık cam yığınına baktı ve iki aydır içinde tuttuğu bütün kâbusu, bütün korkuyu serbest bıraktı. Saatlerce ağladı.
Babam, annemin yanına diz çöktü. Elini tuttu ve gözlerinin içine baktı. Sesi sakindi:
"Nebahat. Kırık bardakların önemi yok. Kırıklar onarılır, bozuklar tamir edilir. Önemli olan, yedi kişi buradayız. Hepimiz hayattayız. Evimizdeyiz."
O an, o basit gerçeğin ağırlığı beynime kazındı. Bizim kaybımız, sadece birkaç kırık kristaldi. Ama bir şehir, içindekilerle birlikte yok olmuştu. Biz hayatta kalanlardık ve bu, ağır bir sorumluluktu.

VII. İçimdeki Sismograf

Bugün kırk yaşındayım. O geceden bana kalan miras, bedenime kazınmış bir duygu: Korku.
Vücudum, o geceden kalma bir sismograf gibi çalışıyor. Bir sandalye hafifçe yerinden kaysa, rüzgâr camı titretse... Yanımda biri ansızın kıpırdansa...
Hemen kalbim sıkışır. Zihnim, o anki konfordan sıyrılır ve o kırk saniyelik uğultuya geri döner. Gözlerimin önünde Samanyolu belirir, kulaklarımda ise yeryüzünün çığlıkları yankılanır.

Bu korku, sadece bir anı değil, bir mirastır.
Unutmadım. Unutmayacağım. Unutamam.

RÖPORTAJ

ERAY EMİN AYDEMİR

DüşArt

ESRA KOYUNCU
imza__e

> *Bir şeyi çok sevdiğim veya herhangi bir şey dikkatimi çektiği zaman araştırma için bir neden bulmuş oluyorum. Bu motivasyonu daima yüksek tutmanız gereken bir olgu. Bir de yaşadığımız coğrafya ezoterizme ve mitolojiye ev sahipliği yapan bir konumda. Bazen konu direkt önüme düşüyor. En çok zorlandığım konu vakit. Ciddi vakit alıyor. Zaten ben hep şunu söylerim; kitap yazmak delicesine bir iş.*

ERAY EMİN AYDEMİR

Eray Bey Merhaba,
Düş Art olarak üreten edebiyatçıları ve sanatçıları bir çatı altında toplayıp eserlerimizi dayanışma ruhuyla kitlelere ulaştırmak, aynı zamanda toplum yararına içerikler üretmek isteği ile bir araya geldik.

Öncelikle, bilinenler dışında Eray Emin Aydemir kimdir? Sizin yazar olduğunuzu ve iyi bir Beşiktaşlı olduğunuzu biliyoruz. Bunlar dışında biraz kendinizi anlatır mısınız?

İstanbul'un kozmopolit bir semti olan Feriköy'de doğdum. Bilmeyenler için söyleyeyim; kökleri Osmanlı İmparatorluğu öncesine dayanan, farklı dinlerden insanların ikamet ettiği, komşuluk ilişkilerinin yaşadığı, çocukların sokaklarda top oynadığı bir yerdi benim çocukluğumda. Bu çok dinli yapı daha çocuk yaşlarda dikkatimi çekmişti. Dinlere, mitolojilere, sembollere merakım çocuk yaşta başladı. Yazarlık ve Beşiktaşlı olmak dışında şunları söyleyebilirim; yıllarca basketbol oynadım, çokça araştırdım, bolca yer gezdim.

Edebiyat yolculuğunuz nasıl başladı? Size ilham olan yazar veya yazarlar oldu mu?

İlginç bir hikâye aslında. Fen-matematik okuyan bir öğrenciydim. Normalde böyle bir öğrencinin daha çok sayısal alanda ilerlemesini beklersiniz. Ancak lise yıllarımda tarih öğretmenim Semiha Özçelik kalemimin iyi olduğunu düşündü ve bunu bana iletti. Öğretmenimin tavsiyesi ile sürekli yazdım. Matematik alanında eğitim almam da kurgu, olayların yapısı veya araştırma yaparken sistematik olma alanında bana yardımcı oldu.

En çok hangi eserlerden etkilendiniz. Bir yazar olarak "keşke ben yazsaydım" dediğiniz bir metin oldu mu?

Dante'nin İlahi Komedya'sı, Bulgakov'un Usta ile Margarita'sı ve Dostoyevski'nin Ölüler Evinden Anılar kitapları beni çok etkiledi. Bulgakov kadar iyi tasvir yapmak isterdim.

Dünya edebiyatından ve Türk edebiyatından en sevdiğiniz yazarlar hangileridir?

Dante, Bulgakov, Dostoyevski, Tolstoy, Gorki, Yaşar Kemal, Nazım Hikmet ve Mine Kırıkkanat.

Dünya edebiyatından ve Türk edebiyatından üçer kitap önerir misiniz?

Türk edebiyatından Yaşar Kemal ustamızın Demirciler Çarşısı Cinayeti Akçasazın Ağaları, Mine Kırıkkanat'tan Sinek Sarayı ve Ahmet Hamdi Tanpınar'dan Saatleri Ayarlama Enstitüsü Türk edebiyatından tavsiye edebileceğim eserler.
Dünya edebiyatından ise Balzac'tan Goriot Baba, Gogol'dan Ölü Canlar ve Jean Christophe Grange'dan Mermer Adam'ı bu listeye dâhil edebilirim.

RÖPORTAJ

ERAY EMİN AYDEMİR

Kitaplarınıza baktığımızda çoğunluğu araştırmaya yönelik kitaplar fakat farklı konuların ele alındığı kitaplar olduğunu görüyoruz. Mesela, bir yanda Naziler hakkında yazarken bir yandan futbolun ve tribün kültürünün içine sokuyorsunuz okuyucuyu. Sonra tribünden alıp mitolojik bilgiler arasına götürüyorsunuz okuru... Bu çeşitlilik aslında arka tarafta belli bir bilgi birikiminiz olduğunu ortaya çıkarıyor. Farklı spor dallarına ilginizin olduğunu biliyoruz fakat tarihi veya mitolojik eserleri nasıl ortaya çıkarıyorsunuz? Ciddi bir hazırlık, belki binlerce sayfa okuma yapmak gerekiyor. Bu süreçleri paylaşabilir misiniz? En zorlandığınız konu veya durum ne oldu?

Çocukluk döneminden gelen "neden, nasıl, ne zaman" gibi soru cümlelerini sıkça kullanmamdan kaynaklanıyor sanırım. Perde arkasına bitmek bilmeyen bir merakım var. Bir şeyi çok sevdiğim veya herhangi bir şey dikkatimi çektiği zaman araştırma için bir neden bulmuş oluyorum. Bu motivasyonu daima yüksek tutmanız gereken bir olgu. Bir de yaşadığımız coğrafya ezoterizme ve mitolojiye ev sahipliği yapan bir konumda. Bazen konu direkt önüme düşüyor. En çok zorlandığım konu vakit. Ciddi vakit alıyor. Zaten ben hep şunu söylerim; kitap yazmak delicesine bir iş. Akıl sağlığını zorlar, aklımı henüz yitirmedim ama her kitabın sonunda bir sağlık sorunu beni ziyaret etti.

Araştırma kitaplarının dışında kurgu kitabınız da var; Ölümsüzlüğe Uyanış. Konusu da çok ilginç. Hem biraz bu kitabınız hakkında bilgi vermenizi hem de neden kurguda da bu kadar iyiyken bu kadar az ürettiğinizi merak ediyorum, naçizane.

Ezoterik açıdan değerli bir çalışma olduğunu düşünüyorum. Kitaptaki kahramanımız yaptığı bilinçaltı yolculukta sayılı inisiyelerle beraber mistik bir yolculuğa çıkıyor. Aslında kitap yayımlandığı günden itibaren devamını yazma fikri aklımda var. Bir üçleme olabilecek nitelikte. Ancak yayınevi politikası daha çok araştırma türünde çalışmalar yönünde. Belki ileride. Bakalım...

Bir yazar olarak sizi besleyen, üretiminizi olumlu yönde etkileyen şeyler nelerdir?

Depresif bir ruh hali. Bolca kahve.

Bir yazar olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? Çözümleri sizce neler olmalı?

İsmim Eray Emin Aydemir değil de Albert Robinson olsaydı kitaplarım 3. baskı yerine 15 baskı yapardı. Acı ama gerçek!

Son okuduğunuz kitaplar içerisinde en keyif aldığınız kitap hangisi oldu?

A.C Greyling'in yazdığı Felsefe Tarihi ve Töre Sivrioğlu'nun kaleme aldığı Medeniyetlerin Şafağı - Akdeniz'in Öyküsü'nü okurken büyük keyif aldım.

Gelecekte sizden nasıl bir metin göreceğiz, şu an çalışmalarını yaptığınız bir eser var mı?

Açık konuşmak gerekirse şu an için bir plan yok. Belki de yoruldum bilmiyorum. Toprağı biraz nadasa bırakmak lazım. İleride ne olur bilinmez. Yedi kitabın yorgunluğu var diyelim.

Sizin eklemek istediğiniz bir şey var mıdır?

Ekip harika işler başarıyor. Başarılarınızın devamını diliyorum.

Bizi kabul edip sorularımıza içtenlikle cevap verdiğiniz için size çok teşekkür ediyoruz. Okurunuz ve kitaplarınızın baskısı çok olsun...

Ben teşekkür ederim.

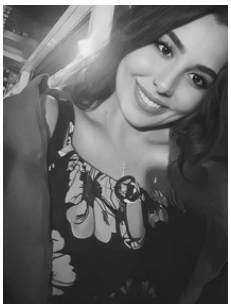

FATOŞ SÜNBÜL
Fatossunbul

TUTKU'nun içinde, SEVGİ'nin izinde

Joseph Lorusso,
Aşıklar ve Lautrec, 2016.
[Asılı tablo: Henri de Toulouse-Lautrec, Yatakta Öpücük, 1892.]

İnsan, konuştuğu ve düşündüğü kelimelerle şekillenir; anlam yüklediği kavramlarla yön bulur. Seçtiğimiz sözcükler yalnızca zihnimizde yankılanmaz; davranışlarımızı, bakış açımızı, hatta ruhumuzun kıvrımlarını sessizce biçimlendirir. Hayatın karmaşasında hangi değerleri beslersek, hangi fikirleri önemsersek, onlarla dönüşür, onlarla büyürüz. Düşüncelerimiz ve kavramlarımız, görünmez iplerle hayatımızın dokusuna işlenir. Bazen fark etmeden yönümüzü belirler, bazen de bilinçli bir seçimle bizi dönüştürür.
İşte bu bağlamda, hayatımın en kıymetli kavramlarından biri olan 'sevgi'yi kaleme alırken Joseph Lorusso, Aşıklar ve Lautrec (2016) tablosuna da yer vermek istedim. [Baz aldığım, asılı tablo: Henri de Toulouse-Lautrec, Yatakta Öpücük ,1892]

Bir sevginin ve bir de sevgisizliğin insana her şeyi yaptırabileceğine inananlardanım. Sevgi, insanı dönüştüren, kimi zaman değiştiren, güçlendiren; bazen bir çiçek bahçesinde yürüyormuşçasına huzur ve şifa veren bir duyguyken, sevgisizlik doğrudan bir duygu değil; daha çok insanı sarsan, yoran, belirsizliğe ve boşluğa, hatta hiçliğe sürükleyen bir etkiler bütünüdür.
Sevgi yalnızca bireysel bir duygu değil; insanın hem kendi varlığını hem de başkasının varlığını kavrama, onunla birlikte var olma ve gölgelerle ışığı aynı anda taşıyabilme biçimidir. Tıpkı *Lautrec tablosunda olduğu gibi; yan yana durmak yalnızca fiziksel yakınlık değil, birbirinin karanlık ve aydınlık yanlarına karşı sabırlı olmayı, birlikte var olmayı ve birbirinin iç dünyasına tanıklık etmeye gönüllü olmayı ifade eder.
Sevgiye dair şu iki tanım hayatımda çok önemli bir yere sahiptir:
Erich Fromm, 'Sevme Sanatı' kitabında sevgiyi şöyle tanımlar:
"Sevgi bir başkası tarafından etkilenme anlamında bir 'etki' değildir. Kökleri insanın sevebilme yetisine uzanan, sevilen insanın gelişip mutlu olması için harcanan çabadır."
Oruç Aruoba ise 'ile' kitabında sevgiyi şu sözlerle ifade eder:
"Sevgi ise dünyanın en önemli; giderek de enderliğinden dolayı en değerli şeyidir–çünkü, kişinin bilinçle ve tam da belirli bir kişiye yönelik, bulunabileceği en yoğun ve en yalın–anlamlı; amaçlı–eylemidir. Düşün: Sevgi, eylemdir."
Bu iki tanım, sevgiye dair bakış açımı derinleştiriyor.

Marcus Aurelius'un *Stoacı perspektifinde vurguladığı gibi, varoluşun özü basit, sade ve doğaldır; kendiliğindendir ve karmaşa ile şatafata gerek olmaksızın kendi değerini taşır. Sevgi de bu anlamda böyledir: kendi varlığını kanıtlamak için ihtişamlı gösterilere veya sözlere ihtiyaç duymaz. O zaten kendi içinde, özünden, bizatihi var olan bir değerdir; kendi kendine tamamdır ve var olmayı paylaşma, birlikte var olma iradesiyle anlam kazanır. Kendiliğinden açığa çıkan bir gerçekliktir. Bu sadelik, basitlik ve kendiliğindenlik, sevginin temel doğasıdır; varoluşsal bir duruş, bilinçli bir seçiş ve farkındalık biçimidir.
Sevgi bazen bir pazar sabahı kahvaltısında, taze ekmek kokusuyla yükselen kahkahaların arasında ruhu ısıtmak bazen de bir akşamüstü bir masa etrafında günün yorgunluğunu paylaşmak; bir filmden kesitleri tartışmak, her bir notasında 'birlikte' var oluşu hatırlatan şarkılar söylemek, bir tablonun kompozisyonunu ele almak ya da bir şiiri yüksek sesle birlikte okumak; Kieslowski'nin ışık ve gölge oyunlarını tartışırken, İhsan Yüce'nin 'Ekmek, Şarap, Sen ve Ben' şiirinin sessizce anlamını hissetmeye çalışırken; Leonard Cohen'in 'Dance Me to the End of Love' şarkısında dans edip yeni rotalar oluştururken...
Frank Sinatra'nın zarif melodileri, günün karmaşasında küçük bir durak, nefes almak için bir fırsat sunar. Noir Désir'in 'Le Vent Nous Portera' şarkısındaki rüzgâr, bizi birlikte sürükler ve birbirimize yaklaştırır. Sıradan görünen bu eylemler, küçük anlar, aslında bir sevgi pratiğine dönüşür.
Bu küçük, somut anlarda saklıdır sevgi: birlikte fark etmek, birlikte keşfetmek, birlikte hissetmek, birlikte nefes almak... Basit gibi görünen bu eylemler, özünde "biz" bilinciyle gerçekleşir; 'ben' ve 'sen' yerini, birlikte var olma ve birlikte büyüme iradesine bırakır. Sevgi, bu anlamıyla bir farkındalık, bir şükran ve yaşamı sevme biçimidir.

Bu cümleler kalemime dökülürken arka fonda, ses tellerini yüreğinde hissettiğim Ghazal Shakeri'nin 'Man o To/Shab Āfaridi' parçalarının usulca akması... İşte o da sevgiye dahil; çünkü sevgi, bazen yalnızca kelimelerden değil, ruhun kıyısına değen bir melodiden de varlık bulur.

Ve sevgi, bir şehrin tadını aramak gibidir; sokaklarını, ışıklarını, gölgelerini, taşlarını ve rüzgârını hissetmek... Kırgınlıkların, kızgınlıkların, farklılıkların olduğunu bilmek ama işin özünde tüm bunlara rağmen ona özlem duyabilmek. Her köşe, her sokak, her sessiz meydan kişiyi bekler gibi, kişiyi çağırır gibi olmalıdır. Sevgi de böyle bir şehirdir: kusurlarıyla, zıtlıklarıyla, karanlıkları ve aydınlıklarıyla var olur ve özlemle, sabırla, içtenlikle kabul edildiğinde anlam kazanır.

Sevgi vermekle ilgilidir; tüketmekle ilgili değil. Birlikte büyümek, büyütmek, olgunlaşmak; birlikte aşmak, yaşamak, belki imkânsızı başarmak; birlikte keşfetmek, değişmek, dönüşmek; en önemlisi birlikte 'şifa'lanmak...
Sevgi ve şifa! Ne kıymetli, ne mühim: yaşama, umuda, ruha. Tüm bunlar, yalnızca içten ve samimi bir gönül katılımıyla mümkün olur. İşte sevgi budur: bilinçli, özenli ve gönüllü bir *eylem.
Öyleyse,
sevgiyi sevgi'yle,
umudu umut'la analım...

Rağmen ve inatla!

NEVİN ULUSOY
nevinulusoyy

"Deniz"- Yaşam, anılar ve gelgitler

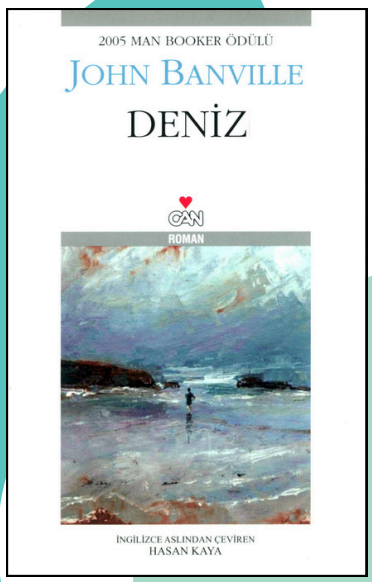

Deniz, sonsuz göğün rengini yansıtan o geniş tuzlu su, bağrında saklı yaşam sırlarıyla bize aldırış etmez görünen. Anıları getiren gelgitler, bazılarını alıp götüren, derinlerinde aradığımızı bulmamız için bizi çağıran. Kuşlar, dalgaların hiç bitmeyen sesine karışan neşeli, bazen de kederli ezgileriyle. Kalbimizin sahillerine vuran dalgalar, yaşanmış günler dalgaları, bazen hüzünlü, mavi tonlu dokunuşlarla, arada sevinç çığlığı, zevk titremelerine salan. Güz Rüzgârında yapayalnız, hatırlamak, yalnızca hatırlamak, serin bilge günler vadeden pastırma yazında.

"Kim bilir, belki hayatın tamamı ondan ayrılmaya uzun bir hazırlıktır," der John Banville muhteşem romanı "Deniz"de. 2005'te basılan roman o yılın Man Booker ödülünü almıştı. Kitapta inanılmaz canlı imgeler var, büyüleyici kelimeler nehir gibi akmakta, gittiği her yerde yazarı takip ediyoruz, karakterleri görerek, dalgaları dinleyerek, fırtınayı ve kalbine ulaşıyoruz, onun kalbimize ulaştığınca. Cümleler zihnimize doluyor, kıyıyı kaplayan gelgit gibi tekrar tekrar okumadan duramıyoruz, yüksek sesle, ruhumuzun derinlerinde yerlerini buluyor cümlelerin sesi, pastırma yazı renklerine ve yazarın geçip gitmiş çocukluk yazına karışarak, ölümün yaklaştığı yaşamının pırıltılı günlerine. Güzelce kucakladığı, tadını aldığı, pişmanlık duymadığı bir yaşam. Şimdi yaşam tam da bu yüzden daha kasvetli geliyor ona. Şiirsel bir keder şarkısı, geçmiş günlerin imgesiyle yaşıyor kahramanımız, insanlar, çocukluk aşkı, anılar dünyasında yerini alan ancak çok fazla da içinde yaşayan sevgilisi için duyduğu yoğun sevgi. Kitapta çocukluk tatil yerine ziyaretinde benliği dopdolu kahramanımızın. John Banville, bu romanda bir kelimeler üstadı ve ta içimizde yaşam devam ettiğince bu kitabın asla unutulamayacağını hissediyoruz. 1945'te İrlanda'da doğan yazar Dublin'de sürdürüyor yaşamını. Gazetecilik ve senaryo yazarlığına devam ediyor. Yazarın senaryosunu yazdığı sinema uyarlaması da mevcut "Deniz"in.

Max, kahramanımız, bir sanat tarihçisi. Çok sevdiği eşini kısa süre önce kanser hastalığı nedeniyle kaybetmiş. Bir yıl süren eziyetle dolu bir süreç. Tanıdığı dünya, o ana kadar bildiği tek dünya parça parça olmuş. Nefes alamıyor artık, etrafındaki her şey bir şekilde boğuyor onu, evinde duramıyor, kendi evi, paylaştıkları ev. Artık dünyada bir yeri yok. Tanımak, Anna'yı tanımak, bir insanı tanıdığımızı nasıl iddia edebiliriz, kendimizi ne kadar iyi tanıyoruz?

“İlgi istemiyorum. Öfke, azar, şiddet istiyorum. Çıldırtıcı bir diş ağrısı çeken ama ağrıya rağmen dilini ağrıyan yere tekrar tekrar götürmekten kindar bir zevk duyan biri gibiyim.” Eşini kaybettikten sonra acısıyla yalnız kalmak istiyor, bu öfke dolu acıyla ve hisleri onu yaz evine götürüyor. Karlarda eve gitme çabasıyla ilgili bir rüya görüyor ve bu rüyadan sonra Cedars'a, ilk aşkını yaşadığı tatil yerine, geçmişe gitmeye karar veriyor. Hatıralarından farklı elbette gördükleri. Deniz, roman boyunca kendisini sarıp sarmalayan deniz, ilk aşkını yutan. Daha doğrusu denize karışan ikizler, her şeyi geride bırakan, dalgaların bir parçası olan. “Roma” filmindeki bakıcıdan oldukça farklı bir şekilde, Rose ikizler denizin içine doğru yürürken pasif biri, sevgisiz bir ilişkiye tanıklık ediyoruz. Çocukluğun karanlık sırları. Max'in oradaki tatili, Chloe ve Myles, onların umursamaz ebeveyni ve Rose deniz boyunca, kaldığı odalarda aklından çıkmıyor. Kendi evinde kalamıyor kahramanımız, bu üzücü olay öncesi yaşamının canlı imgeleriyle dolu çünkü evi. İkizler, yaramazlar ve onların birbirleriyle olan çapraşık ilişkilerini kavramak çok zor. Bertolucci'nin “The Dreamers” filmindeki ikizleri hatırlıyor insan ya da Arundhati Roy'un “Küçük Şeylerin Tanrısı” kitabındaki, kız ve erkek kardeş ilişkisinin ötesine geçen bir ilişki. Max'in anne babasının kavgaları, geceler boyunca, kaldıkları evde onun uyuduğunu sandıkları zamanlarda. Babasının onları terk edişi, dönmemek üzere, kötü bir yerden daha kötüsüne sürüklenip durmaları, annesinin iş bulma çabaları. Karanlık kaplar denizi, Max'in kalbi karanlık deniz renginde, kükreyen bir kızgınlık, keder denizi. Nereye gitse sessizlik, uzansa dokunabilir adeta, bedenini ve ruhunu işgal ederken onu ürperten bir buz duvarı. Günleri ve geceleri asla bitmeyen işkenceler, alkol köpükleri beşiğinde kendini avutma çabaları.

Anna'nın kendisinin fotoğraflarını çektiğini hatırlıyor Max. Fotoğrafını çekmeden önce kısa bir süre beklerdi hep. Sanki onun içini görüyordu ve bu rahatsız ediyordu kahramanımızı. **“Sen...nasıl böyle gidip terk edersin beni, kendi aptallığımda debelenip durmaya, beni benden kurtaracak kimse olmadan.”** Onun hayaletini istiyor, en azından hayaletini. Fırtına, sonunda derinlerini kasıp kavuran fırtına dışarıda, gökyüzü adeta kendi kemiklerini kıran bir öfkede. Kızı, ona yardım etmekten çok uzakta, hiç kimse derdine derman olamıyor. Herkes kendi acısında yalnız. Milan Kundera'nın son romanı “Kayıtsızlık Şenliği”nde sabah sevgilisi kollarında ölen La Franck adlı çok güzel ve ünlü bir kadın, aynı günün akşamı arkadaşlarıyla dışarı çıkar ve çok mutludur. La Franck'tan bahseden kişi onun dayanma gücüne büyük hayranlık duyuyor, ağlamaktan kızarmış gözleriyle gülümsediğini ifade ediyor. Bunun dayanma gücü olup olmadığını bilmiyoruz ancak herkes acıyı farklı bir şekilde yaşıyor elbette.

Keder, acı, hepsi insanca duygular ve hayatımızı kıymetli hale getiren de duygularımız. Mutluluğun ne olduğunu acı sayesinde anlıyor ve yaşamın gülümseyen bir yüzü olduğunu hissediyoruz, arada sert dokunuşlar olsa da. Kuvvetli bir fırtınanın sözlerini dinlerken denizin aslında karanlık olmadığını görüyor ve fırtına sonrası sessizliğin nasıl da eşsiz olduğunu fark ediyoruz. Günbatımları sonbaharda ve kışın daha da güzeldir, bazen bir kasvet hissi verse de her zaman bir altın dokunuşu vardır. Patti Smith'in dediği gibi, kayıplar kaçınılmaz ve sevdiklerimizin içimizde bıraktığı ışık bizimle. Virginia Woolf, nefis romanı “Mrs. Dalloway”de ölülerin yaşantılarında birlikte oldukları kişilerle yaşayabileceklerini, bazı yerleri ziyaret edebileceklerini ifade eder. Böylesi bir sevgiyi, mutluluğu tatmış olmak birkaç yaşama, hayır, birkaç yaşamdan fazlasına değer. Max ve Anna, birçok ölümlünün hayal bile edemediği, etmeyi de umursamadığı bir lezzet paylaşmışlardı her saniye, kavgaları, fikir ayrılıklarında bile vardı bu. Sevdiğin birinin hasretini çekmek, ne yüce bir his!

NEVİN ULUSOY
nevinulusoyy

Ağustos Böcekleri

Ağustos böceklerinin ezgilerini biriktiririm ben
Ağustos gecesi siyahında
Bakkhalar coşkunluğunu
Gece tınısı içmiş dudaklarında
Ağustos, sona doğru göz alıcılığında
Yaz çakımlı sevinç koleksiyonu
"Kristal Gemi" içimdeki açık deniz ufkunda
Buz gecelerde ağustos böcekleri rüzgarım esecek poyraza nispet
Mevsimlerce
"Kelebeğin çığlığı" arayışlarım
Düşünmeler hep aşırı dozda
Ağustos böcekleri ezgilerinde Pan'ın gözleri
Yeryüzü yıldızlarında Bakkhalar'ın ateşi
Pan'ın gözlerinden kaçış yok
Issız yeşil yalımlar, mevsimlerce
Müzede tutsak değil ki o
Kıvrım kıvrım boynuzları
Yabanıl bir rüzgârda ürpertili kucaklayışı
Şehrimin ışıkları, yeryüzü yıldızları
Dalgaların ayla sarmaş dolaşlığında
Yıldızlar açacak kış gecelerinde
"Kristal Gemi"ye tutunduğum yerde
Deniz kokuyor ağustos böcekli yıldız ateşleri
Dionysos kahkahasıdır yankılanan dumanlarda
Bilge ağaç gölgeleri antik şehrin sonsuz taşlarında
Yakamozlar isli cam kırıklarında
Biliyorum sığınağımı tek başınalık yolumda
Ağustos böcekleri yoldaşlığında
Biraz duman, birkaç damla, birkaç satır diyarına
Siyah iyot kokulu mavi çağrılar
Anın sonsuzluğa varışında ıssız dokunuşlar
İnsanlardan üşüyüp tek başınalığımda yol almalar
Varmış gibi görünen yoklar
Kumların tenle buluştuğu gece yarıları
Tınılar, dumanlar, satırlar deryasında
Duyarız "kelebeğin çığlığını"

RÖPORTAJ

PERADİ ENSEMBLE

DüşArt

TÜLİN ECEM TURHAN
r.avenpoe

PERADİ ENSEMBLE

Merhaba,
Düş Art olarak üreten edebiyatçıları ve sanatçıları bir çatı altında toplayıp eserlerimizi dayanışma ruhuyla kitlelere ulaştırmak, aynı zamanda toplum yararına içerikler üretmek isteği ile bir araya geldik.

Öncelikle; kim, grupta neler yapıyor? Çok kısa bahseder misiniz?

Peradi Ensemble dokuz kadın vokalden oluşan bir kolektif. Müzik bizim ortak üretim alanımız. Şarkı seçimi ve düzenleme gibi müzikal konularda kararları birlikte alıyoruz, diğer alanlarda ise herkes kendi yetkinlik alanına göre süreci yürütüyor. Yani sahnede duyduğunuz çok seslilik, perde arkasında da yatay ve paylaşımcı bir işleyişe dayanıyor.

Peradi Ensemble nasıl bir araya geldi? Grubun kuruluş hikâyesini bizimle paylaşır mısınız? İlk buluşmanızda neler konuştunuz, aklınızda kalan komik ya da unutulmaz bir an var mı?

2019'da İstanbul'da, farklı mesleklerden ve müzik geçmişlerinden kadınlar olarak bir araya geldik. Çoğumuz o dönem Gürcü Çok Sesli Korosu deneyiminden geliyorduk; "yeni bir söz söyleme" ve birlikte üretme ihtiyacı Peradi'yi doğurdu. Aslında hepimizin ortak isteği, kadın sesinin yalnızca sahnede değil, üretimin her aşamasında var olabileceği bir alan yaratmaktı – Peradi tam da oradan doğdu. İlk buluşmalarda çok dilliliği, ortak ses estetiğini ve hikâye odaklı yaklaşımı konuştuk; o günden bu yana da aynı doğrultuda ilerliyoruz.

Grubun ismi çok hoş. Bilmeyenler için tekrar anlamını ve nasıl seçildiğini paylaşır mısınız? Bu isim sizin için ne ifade ediyor? Nasıl bir karar aşamasından geçtiniz?

"Peri" Gürcüce "renk", "Peradi" ise "rengârenk" demek; bize göre bu isim, farklı seslerin ve kültürlerin bir aradalığını simgeliyor ve İstanbul'un "Pera"sına da küçük bir selam gönderiyor.

Repertuarınızda Gürcüce, Lazca, Türkçe, Rusça gibi birçok dil var. Bu dilleri ve şarkıları seçerken hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz? Hepinizin "bu şarkıyı söylemezsek olmaz" dediği, favori parçanız hangisi?

Aslında bunda etkili birçok faktör var: hikâye ve bağlam, şarkıların taşıdığı hafıza, yeraltı anlatıları, kadın sesine alan açan bir hikâye barındırması, çok seslilige elverişli bir yapı sunması ve diller arasında duyusal-ritmik denge gibi ölçütleri değerlendiriyoruz. Bazen bir melodinin içindeki ağıt, bazen bir dilin kendine özgü tınısı bizi çekiyor. Seçtiğimiz her parça, yalnızca müzikal olarak değil, duygusal ve kültürel olarak da bizi bir araya getiren bir bağ kuruyor. Bu yüzden repertuarımızda yer alan her şarkı hem o kültürün hikâyesini hem de Peradi'nin ortak sesini taşıyor diyebiliriz.

Farklı dillerde şarkı söylerken o kültürle nasıl bağ kuruyorsunuz?

Öncelikle metnin çözümlemesini yapıp, sözlerin hikâyesini anlamaya çalışıyoruz. O yöreye özgü söyleyiş ve nefes yerlerine odaklanıyoruz. Sonrasında o kültürden icracıları, yaşayan yorumcuları veya kaynak kişileri dinliyoruz ki o şarkılarla bağ kurup özümseyebilelim.

RÖPORTAJ

PERADİ ENSEMBLE

Müziğinizin merkezinde çok seslilik oturuyor. Kendi düzenlemelerinizi yaparken nasıl bir süreç izliyorsunuz?

Öncelikle parçanın tonal eksenine karar verip, çok seslilik yapısını kurmaya çalışıyoruz. Melodi etrafındaki seslere odaklanıyoruz. Şarkının omurgası çıktıktan sonra, vokal tarzına ve atmosferine uygun müzikal altyapıyı ekliyoruz.

Kadınlardan oluşan bir vokal topluluğu olmanın sizin için anlamı nedir? Müziğinizde dayanışmanın sesini nasıl hissettiriyorsunuz veya nasıl hissettirmeyi amaçlıyorsunuz? Karşılaştığınız en büyük zorluklar neler oldu?

Bizim için sahne; güvenli alan, farklılıkların bir araya gelmesi ve söz & ses eşitliği demek. Prova ve üretim süreçlerinde de bunu görünür kılmak önceliğimiz. Mekân ve teknik olanaklara erişimde zaman zaman güçlükler yaşanabiliyor ancak bunları kolektif organizasyon ve dayanışma ağlarıyla aşmaya çalışıyoruz.

Sizin ilham aldığınız müzisyenler veya sanatçılar kimlerdir? Ortak isimler de olabilir, bireysel olarak da yanıtlayabilirsiniz. Tavsiye olarak hangi müzisyenleri önerirsiniz?

Farklı coğrafyalardan kadın ses toplulukları, Balkan çok sesliliği ve Kafkas polifonisi bizlere ilham oluyor. Balkan, Kafkas ve Slav kadın vokal gelenekleri odağında dokuz kadından oluşan Kitka, sunduğu armonik zenginlik ve vokalleriyle uzaktan çok sevdiğimiz bir topluluk.

İlk sahne deneyiminizi nasıl hatırlıyorsunuz? Seyircilerden aldığınız reaksiyonlardan memnun musunuz? Unutamadığınız bir sahne anısı veya seyirci interaksiyonu var mı?

İlk sahne deneyimimiz aslında seyircisizdi. 2021 yılında, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında İstanbul Bienali'nin "Yan Yanayız!" etkinliği için Salon İKSV'de çevrimiçi bir konser kaydı gerçekleştirdik. Pandemi koşullarının en yoğun olduğu dönemdi; seyircisiz sahneye çıkmak hem alışılmadık hem de duygusal açıdan zorluydu. Ama o gün, kadın dayanışmasına adanmış bir programda sesimizi bir araya getirmek bizim için çok anlamlıydı. Konserin tamamı hâlâ YouTube'da izlenebilir; o dönemin koşullarına rağmen sesimizin bir aradalığını hatırlamak için güzel bir kayıt bizim için.

Her konserimizde farklı bir bağ kuruluyor aslında. Farklı dillerde söylediğimiz şarkılarda seyircinin aynı duyguda buluştuğu anlar bizim için en unutulmaz olanlar. Bazen hiç bilmedikleri bir dildeki ezgiye gözleri dolarak eşlik eden insanlar görüyoruz, bazen de sahnenin enerjisiyle birlikte koroya dönüşen bir kalabalık... O paylaşılan sessizlikler ya da ortak nefes anları, her performansı benzersiz kılıyor.

RÖPORTAJ

PERADİ ENSEMBLE

Peradi Ensemble'ın hayalini kurduğu hedef nedir? Yapmak istediğiniz işler olsun, çıkmak istediğiniz sahneler olsun.

Çok dilli yapımızı yansıtan, coğrafyalar arası bir yolculuk gibi kurguladığımız bir albüm hazırlığı içindeyiz; bu yönde ilk adımlarımızı attık. Güzel haberler yakında:) Kasım sonunda CSO Ankara'da ilk şehir dışı konserimizi vereceğiz; bizi epey heyecanlandıran bir sahne. Onun dışında hem yurt içi hem de yurt dışı festivallerde yer bularak o sahneleri deneyimlemeyi çok isteriz.

Grubun içerisinde bu şarkı tam olarak 'biz' dediğiniz şarkınız var mı? Varsa hangisi ve neden?

Diller ve duygular arası köprü kuran, bizi o kültürün özünde gezdirebilen eserlerin hepsi biziz ☺ Bu yüzden bir Gürcü melodisiyle bir Anadolu ezgisini aynı repertuvarda buluşturuyoruz.

Müziğin sizin için anlamı tam olarak nedir? Müzik bir araç mı yoksa bir amaç mıdır?

Bir aradalığın mümkünlüğünü duyurmak için çok önemli bir araç; sesi ve çokluğu ifade etmek için ise bizzat amacın kendisi.

Son olarak sizin iletmek istediğiniz bir şey var mı?

Düş Art'a bu alanı açtığı için teşekkür ederiz; yeni konserlerde buluşmak dileğiyle.

Bize bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederiz.

lorem sed risus ultricies tristique. Quis imperdiet massa tincidunt nunc pulvinar sapien et. Vel pharetra vel turpis nunc eget lorem dolor. Vel fringilla est ullamcorper eget.

id leo in vitae. Nec dui nunc mattis enim ut tellus elementum.

Ne Okumalı?

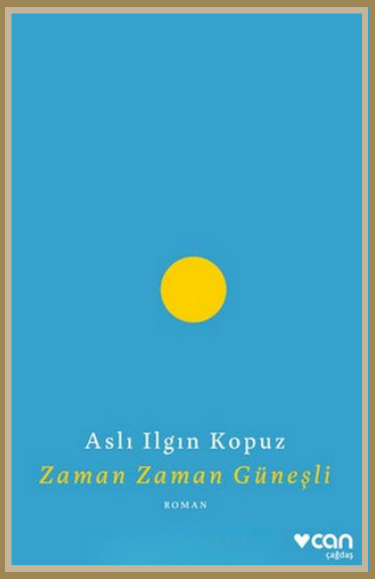

DüşArt

ESRA KOYUNCU
imza__e

bu kadar çok gülümseme

bastırılmış çığlıklarımı vuracağım
ilk gördüğüm yerde
bu kadar çok gülümseme

ben, sıfırın altında eksi yirmi iki
kalbim muz kabuklarıyla dolu
hep dolu
dopdolu
kanamadan iz bırakmak marifet ister

ölümle uğraşıyorum bu aralar
halka halka bir morlukta uyuyorum
basit bir fiil düşün:
yorgunum
balkonu odaya katıyorum
metrekaresini büyütüyorum duaların
en güzel yaşları kurutuyorum pervazlarda
hayatım yerine oturmadı belki
ama, odam toplu göründü hep

ona

buna

şuna

bana

güzel dünya
güzel ve daima güzel kalacak olan dünya
ezberimde konuşan nâmıyla
posasında kaldığım
dün-ya

çek artık kaldığım yerinden ayracımı

**Daha Önce Opus Sanat'ta yayımlanmıştır.*

ERGÜN TURHAN
enteli

Ölümün kıyısında yazmak; Edebiyatın sessiz tanıkları

Kırış kırış bir kâğıt parçası üzerine,
mavisi soluk, tükenmek üzere olan
tükenmez kalem ile yazdıydım bu sözü:
Ey Rabb'im!
vaktim dolduysa izninle gideyim.
veda edecek kimsem yok
ve
özleyecek kadar da dünyayı sevmedim.

Bilincimin derinlerinden haykıran birinin sözleriydi bu mısralar. İçimdeki yaşamayı beceremeyen tarafımın... Mürekkebinin rengi maviydi kalemin. Ve kalem, kırış kırış bir kâğıda bastıra bastıra iz çıkartacak kadar ancak boyası kalmış ucuz, plastik bir kalemdi. Metrodaydım. Oturuyordum. Eğlenceli bir kitap okuyordum. Ne bunaltıyordu beni insanların kalabalığı ne de sorgulatacak kadar tenhaydı etrafım. Montumun cebinde bir ve çantamda üç tane hiç kullanılmamış kalemim vardı. Neydi bu zavallı kalemi bunca zorlamaya sebep? Bitsin bütün işe yarar görülmesine sebep olan son mürekkebi mi istedim acaba? Kalemin rengi bitsin ve gönül rahatlığıyla ve değersiz algısıyla atayım bir çöp kutusuna... Madem benim renklerim tükenmiyor ve atılmıyorum dünyanın dışına, o halde kalemi atayım sembolik olarak da olsa... Evet, buydu sanırım bütün arzum, tüm çabam... Yaşadıklarımın baskı izleri gibi kâğıdı ezen kalem...

Dünyada olanlar ama içindeki gitmek için haykıranlar, mürekkebi bitmiş kalemvari geçiştirerek hayata yaşanmışlıklar çiziktiren insanlar, ecellerini bekleyemeyecek kadar mutsuz ve sabırsız insanlar; yazdıklarıyla hayallerini dile getiren, hatta önceden söyleyen yazarlar... Öleceğimiz muhakkak. Ne zaman olacağı belirsiz. Olmak istemiyorsak ve belirsizlik çok ama çok uzun bir zaman var algısı yaratıcınca bilincin bir yerinde ölmeye koşma çabasına kapananlar... Dirilerin arasında olmaya dayanamayanlar...

Bazı yazarlar yaşarken ölümü anlatır,
bazılarıysa yazarak ölümü yaşar.

Bunu dedim sonra. Ayrıca da şu sorular takıldı aklıma: Ben bunlardan biri miyim yoksa? Ve yanımda, etrafımda bunlardan kimler var ve kimler?.. Yaşamın ağırlığını kelimelere sığdırmaya çalışmak ne kadar zordur? Ve o kelimelerin anlatamadıklarının altında ezilince sirke mi çıkar özümüzden,
yoksa lezzetli şarap mı?..

Ölüm; kimi için kaçıştır cehennemî dünyadan, kimi için iblislerinden arınma, kimi için tamtamlar çalan hafakanlar ordusundan kurtulma. Yaşamayanlar bilmezler, içinde biri seni zorlarken terk etmeye dünyayı ve sen başkalarının suratına bakıp susmaya çalışırken içindeki cinlerin haykırışlarını burada, dünyada kalmanın ne kadar zor olduğunu bilmezler.

Ölmekten ölesiye korkan ben, ama ölmeyi dileyen yine ben... Yaşamaktan da vazgeçmekten korkan ben. Normalleşmeye, herkese uymaya çalıştım. Günübirlik duygularla günün dirliğine ve birliğine kapılmayı denedim, beceremedim. İçimdeki geveze musibetlerle dalga geçmeyi de denedim, onlarla dedikodu etmeyi de... Yaşamayı beceremeyen, hatta istemeyen biriyken bile intihar etmeye hiç teşebbüs etmedim. Belki de cesaret edemedim. Henüz de ölmedim. Ama kaderlerini kendileri belirleyen, ecellerini istedikleri vakitlere çekenlere saygı ve hayranlık duydum.

İşte, bu yazı, bu hürmetin ve takdirin sonucu ve dahi ilanıdır.

"Bir yazın ya da sanat yapıtında işlenen, geliştirilen konunun anlamca ortaya koyduğu ana yönelim"e tema denir. Benim hayatımın teması ise ölümü isteme ama ondan fellik fellik kaçma oldu her daim. Fakat bazı yazarlar için ölüm, yalnızca bir tema, bir konu değil, bir yaşama biçimidir. Sylvia Plath, Nilgün Marmara, Ernest Hemingway, Virginia Woolf, Stefan Zweig, Cesare Pavese, Vladimir Mayakovski ölümü beklememiş; bizzat ölüme gitmişlerdir. Tezer Özlü, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı ve Cahit Zarifoğlu gibileriyse ölmeyi denemeden ölümü deneyimlemişler gibi yazmışlar ve âdeta ölümle bir tür dostluk kurmuştur. Benim gibiler yani, eyleme geçmekten korkan ve kaderlerinin kölesi olan... Burada, benim bahsedeceklerim, yaşamanın aynası olmuş ve ölümden bir şey umarak ölmüşler olacaktır.

Aynadaki Kız Kardeşler

Sylvia Plath ve Nilgün Marmara, farklı dillerde aynı yankıdır.

Plath, Lady Lazarus şiirinde "Ölmek bir sanattır, hem de herkesin beceremediği bir sanat" dizeleriyle intiharı, hem bir yaratıcı kontrol hem de kendini yok etme arzusu olarak gördüğünü dile getirmiştir. Bir de benim gibilere göndermede bulunmuştur. Ona göre ölüm eserlerinde çoktan hazırlanmış bir sahnedir.

"Bir kedi gibi, dokuz canım var.
Bu üçüncüsü. Neredeyse bitiyor."

Lady Lazarus şiiriyle ölümden dirilmenin ironik bir gösterisini yapar Plath. Ölüm, korkutan ama estetik bir eylemdir ona göre. Onun için ölümden kaçmak gibi, korkmamak gibi bir durum söz konusu değildir. Korksa da ister. Nasıl korkmasın, nasıl kaçsın ölüm onun içinden konuşur ("Elm" (Karaağaç)) çünkü.

Sylvia Plath, "Bir kadın için en yumuşak ölüm biçimi, kendi sesinin sönmesidir." der, "Artık yazacak hiçbir kelime kalmadı." diye de ilave eder. En yumuşak ölüm biçimini seçmez ama ölmeden önce tam da bir kadının, bir annenin yapacağı en yumuşak eylemleri yapar. İkinci kattaki odalarında uyumakta olan çocuklarının yanına süt ve kurabiye bırakır, odalarının kapısını da içeri gaz girmeyeceğinden emin olmak üzere bantlayarak kapatır. "Her şey bittiğinde, sessizliği duymak istiyorum." diyerek mutfağa gider. Fırını açıp harlanmasını beklerken birer birer uyku ilacı içer ve kafasını fırının içine sokarak zaten sanat olarak gördüğü ve mükemmel icra ettiği ölme sanatını ifa eder.
"Aynadaki Kız Kardeşler" diye alt başlık yazmıştım bu bölüme ama bence yanlış yazmışım. Sylvia Plath ile Nilgün Marmara yan yana durup aynaya bakan değil, şeffaf camın arkasından birbirine bakan iki kız kardeş gibi değil de, aynı kişi gibidir aslında. Ne yalan söyleyeyim, aralarında, gizli bir, ölümü en iyi ben ifade edeceğim ve en güzel ben öleceğim rekabeti var gibi de geldi bana.

Nilgün Marmara, ölümü, yaşayabilmek için sonsuza kaçındığımız, ama sözcükleri yaşatabildiğimiz için kucak açtığımız bir olgu olarak görür. Kaçamadığımız için üzüleceğimiz ama yazabildiğimiz için de şükredeceğimiz bir olgudur hayat. Nilgün Marmara, "Hayat, bir kibrit kutusuna sığmayacak kadar yanıcı." derken de burada, insanın ruhunu dar kalıplara sokan sistemleri (toplum, cinsiyet rolleri, ahlak, gündelik sıradanlık) eleştirir. Kadın olarak yaşamanın, düşünmenin ve hissetmenin getirdiği "fazlalık bilinci" ile o fazla görür, fazla hisseder, fazla yanar. Kibrit kutusu; küçük, güvenli, düzenli bir dünyadır ve o "fazla" bilince dar gelir. O yüzden Marmara için "fazla olmak" bir lanettir. O bu kibrit kutusu dünyaya fazladır. Üstelik de ülkesi yoktur, cinsi yoktur, soyu yoktur, ırkı yoktur. Oysa tüm bunlar, dünyada varlığımızı tanımlamanın mihenk noktalarıdır. Bunlar onda yoksa, burada kalmanın da gereği ve anlamı yoktur. Ayrıca "Bir şeyden kaçıyorum bir şeyden, kendimi bulamıyorum dönüp gelip kendime yerleşemiyorum..." durumundadır. Onun için hayatıyla şiir, şiirle de ölüm düşüncesi doğmuştur. Bipolar özellikler, duygu dalgalanmaları, bedensel yabancılaşma ile ölümü suç değil, "saygısızlığı yok etme" eylemi olarak görür; vicdanlı ve planlı bir çekilme arzusu ile kararını verir. Bunu da Son Mektup başlığıyla bilinen mektupta şöyle ifade eder:

"Her gün kötücül bir düşü kurmak ve onu taşımak artık kılgıyı (tatbiki) gerektiriyor. Sana böyle bir yük bırakmak istemezdim ama sen akıllı ve güçlüsün, çabuk unutursun. ... Her anın niye'sini sorgulayan bir varlığın saygısızlığını yok etmek için kararlaştırılmış bir eylem bu! Çocukluğun kendini saf bir biçimde akışa bırakması ne güzeldi. Yiten bu işte!"
Yarının hiçlik olması tehdidiyle mutlu olamayan Nilgün Marmara, doğayı yok edemediği için tüm sevdiklerinden af diledikten ve onlara veda ettikten sonra Ece Ayhan'ın söylediğine göre beşinci kattaki evinin penceresinden aşağı atarak kendini yok eder. Düşerken, hâlâ diyeceklerini demeye devam ediyor muydu acaba? Meselâ "Yoksa, çorak kır çağırıyor bizi, civa uçurumuna" dercesine konuşmadan bir emre mi uydu ve uçup durdu hiçliğe? Bir şekle giremeyen, bir kalıpta tutulamayan civa ruhu ummanına kavuşmuştur umarım.
İki şair de ölümle yaratıcı bir ilişki kurar: Plath için ölüm, acının son biçimidir; Marmara içinse bilincin fazlalığı. Plath, "ölmek" fiilini bir estetik eyleme dönüştürürken, Marmara aynı eylemi düşünsel bir özgürlük olarak görür. İkisi de "fazla düşünen kadınlar" olarak yaşadıkları çağın ağırlığını taşır; kelimeler, ruhun dayanamadığı yükü hafifletmeye çalışır ama her kelime biraz daha ağırlaşır. Ve en sonunda taşıdıklarını taşımamayı tercih ederler ve bu dünyadan kendi iradeleriyle giderler.

Erkekliğin Çöküşü

Ernest Hemingway ve Vladimir Mayakovski, dışarıdan bakıldığında güçlü, savaşçı, ateşli erkek figürleridir. Ama içlerinde sessiz bir yorgunluk vardır. Hemingway savaş gazisidir; mermilerden sağ çıkar ama kendi silahından kaçamaz. Mayakovski devrimin sesi olmuştur ama o sese kimse kulak vermemiştir ve içindeki yalnızlığının haykırışlarını bastırmak için kendini vurur.
Hemingway, Birinci Dünya Savaşı'nda cephede gönüllü olarak görev yapar. İtalya'da yaralanır. İlk kez o zaman "cesaret"in anlamını sorgular ve Silahlara Veda romanında bu deneyimi, romantik bir hayal kırıklığıyla şöyle ifade eder: "Dünyayı güzel ve iyi bir yer sanıyordum. Artık öyle düşünmüyorum."
Hemingway için güçlü kalmaktan başka bir seçenek yoktur. Nitekim kahramanları Santiago (Yaşlı Adam ve Deniz), Robert Jordan (Çanlar Kimin İçin Çalıyor) hep aynı sınavdadır: Yalnızlık, gurur ve ölüm. Onlar için cesaret, sonucu değil tavrı belirler. Santiago'nun "İnsan yok edilebilir ama yenilemez." sözü, Hemingway'in yaşam felsefesidir. Fakat bu felsefe, onun ruhunu da tüketir.
Tam bir silah ve av meraklısıydı. Evi öldürdüğü ve doldurttuğu hayvanlarla doludur. Afrika'ya bile ava gider. Afrika'nın Yeşil Tepeleri eserinde "Benim bu sazlıklarda duyduğum coşkuyu, bir uçakta duyamazsınız. Öldürmüş, hem de önemsiz bir yaban sığırını öldürmüş olmak, insanın içini azıcık dinginleştirir. Öldürmek başkalarıyla paylaşılan bir duygu değildir." der ve ekler: "Av, insana hayatın gerçek ölçüsünü verir; çünkü avda hata ölümle ödenir." Hemingway için av, öldürmekten çok ölüme yaklaşmak demektir. Silahı eline aldığında, yaşamla ölüm arasındaki o dar çizgide yürümekten haz duyardı. Av, ona göre insanın doğayla eşit şartlarda karşılaşmasıydı bir tür ilkel dürüstlüktü, babasıyla çıktığı avların anılarıyla doldurulmuş çocukluk günlerine dönmekti. Ama en önemlisi, silahla yapılan av Hemingway'i erkek yapan bir eylemdi. Bir de yazmak... Depresyon ve alkolizmle boğuştuğu yıllarda, yazamadığı her gün bir yenilgiydi ve çok üzgündü. Hatta gergin... Çünkü onun için yaşam, yazmakla eşanlamlıydı. Onun için hayat iki eylemden ibaretti: Avlanmak ve yazmak...

Hemingway, hayatı boyunca şarbon, sıtma, cilt kanseri ve zatürree gibi birçok hastalıkla mücadele etti, iki uçak kazası atlattı; savaşta ve kazalarda yaralandı; diyabet, böbrek yırtılması, hepatit, dalak yırtılması, omurga kırığına rağmen yaşamaya devam etti. Bunca şeyi yaşayan ve bir şekilde aşan Hemingway; içindeki erkeğin, erk sahibi olmak isteyen erkeğin önüne geçemiyordu. Silahın patlamasını, barut kokmasını ve kan akmasını istiyordu. Sonunda ölümden korkmadı; onu bir "arkadaş" gibi karşıladı.
"Tüfek, bir adamın elindeki en dürüst aynadır." dedikten sonra o aynayı artık kendine çevirir. İlk ve son kez nişan almadan tetiğe dokunur. Sonunda silah, kafatasına doğru patlarken Hemingway'in kalemiyle aynı kaderi paylaşır: İkisi de sustuğunda, geriye yalnızca yankı kaldı.
Tek suçu aşk olan Rus Fütürizminin öfkeli sesi, devrimin ateşli şairi Vladimir Mayakovski, bu patlamayı duyar, barut kokusunu içine çeker. Ve atlar cümlelerimin arasına.

O, şiiri sadece yazmaz; yaşar, haykırır, saldırır. Şiir onun için bir eylemdir, bir propaganda değil, bir patlamadır. Sanatı halka indirmeye çalışan şairin başına devletin demir yumrukları iner bir bir. Ama sanat bir türlü halka inmez. "Aşk tek suçumdur" sözü, hem politik hem duygusal bir yenilginin özeti ve itirafıdır.

Mayakovski'nin şiirleri kadar karmaşık olan bir başka alan vardır: Aşk. Kadınlara tutkuyla bağlanır, ama hep yarım kalır. Lili Brik'e olan büyük, sancılı aşkı hem ilhamı hem yıkımıdır.
O aşk, devrim kadar yakıcı, toplum kadar yıkıcıdır. Şiirlerinde bu çelişki sık sık görünür: "Kalbim, devrimden daha gürültülü atıyor."

Aşk, onun için bir özgürlük alanıdır ama Sovyet ahlakı bu özgürlüğe izin vermez.
Bir yandan devletle, bir yandan kalbiyle savaşır. İki cephede birden yorgun düşer. Her ne kadar ölümünden sonra adı yüceltilse de yalnızlığı gizlenir. Onun intiharı, ideolojinin değil, insanın kendi içindeki yankısının tükenişidir. "Aşk tek suçumdur." dizesinden sonra der ki: "Yaşamak artık imkânsız."
"Kalbimi sökün göğsümden, / Koyun onu devrimin duvarına." der, çünkü o, kalbinin her devrimden sonra patlayacağına inanır. Devrimlerle kalbi patlar mı bilinmez ama bilinen bir şey varsa o da silahın ona doğru (şakağına ya da kalbine) patladığıdır. Şakağa dayanan silah, "düşünceyi susturmak", kalbe yönelen kurşun ise "duyguyu öldürmek" anlamı taşıyormuş... diyenlerin yalancısıyım.

Mayakovski, bir devrimci ruhun, inandığı dünyanın içinde boğuluşudur, yaşadığı çağın "yüksek sesli vicdanı"dır. Ama kendi sesine bile dayanamadığını bize çok önceden haykırır:

"Kalbim yoruldu çarpmaktan,
Bir silahın sessizliğini özlüyor artık."

Bu iki yazar, erkekliğin arkasına saklanmış bir kırılganlığın tanıklarıdır: Sessizlikleri, namludan daha ağırdır, kurşundan daha öldürücü.

Sessizliğin İki Ucu

Hayatı boyunca uğraştığı şey "delilik" gibi gözükse de aslında aşırı farkındalıktı. Zihin onun için hem cennet hem cehennemdi. "Kendimi öldürmek istiyorum çünkü sesler yeniden başladı."
Romanlarında (Mrs. Dalloway, Dalgalar, Kendine Ait Bir Oda), ölüm, sürekli var olan ama zarifçe konuşan bir karakter gibidir. Septimus, savaş sonrası travmanın ve duyusal yorgunluğun simgesidir. Cepheden döndüğünde "görme" yetisini değil, "dayanma" yetisini kaybetmiştir. Kendisini pencereden atarak intihar eder; çünkü artık dünyanın sesleri dayanılmaz bir uğultuya dönüşmüştür. Virginia Woolf, Mrs. Dalloway'i yazarken kendi zihnindeki o uğultuyu Septimus'a verir. Yazarlık onun için bir tür terapiydi, ama aynı zamanda deliliğin diliydi. Septimus'un ölümü, Woolf'un iç dünyasında çoktan yaşanmış bir prova gibidir âdeta. Yıllar sonra, 28 Mart 1941 sabahı Woolf cebine taşlar doldurup Ouse Nehri'ne yürür. Kocasına yazdığı son mektupta şu satırlar vardır: "Artık daha fazla savaşamayacağım. Sesler yeniden başladı." Septimus da "Yaşam dayanılmazsa, ölmek zarafet olur." demişti. Biri pencereden atlayarak, biri de ceplerine taşlar doldurup nehrin derinliğine yürüyerek aynı yere varır: Zihinlerinin gürültülerinin sustuğu yere...

O, içinden gelen seslerden ziyade, dışarıdan gelen seslerden rahatsız olmuştu. Öldüren vahşiliğin naraları ve ölenlerin feryatlarıyla kaplanmıştı tüm Avrupası. Orada duramazdı artık. Kaçması, kaçması gerekiyordu. Ama sanki bilmiyordu nereye giderse gitsin tüm o sesleri de içinde götürecekti.

Sürekli "evsizlik" hissiyle yazdı. Çünkü dünün Dünyası'sında dediği gibi bir zamanlar inandığı Avrupa'yı kaybetmiş, ülke bildiği Avusturya, Nazi Almanya'sının eline geçmiş, etnik kimliği yüzünden sakıncalı ve yasaklı durumuna düşmüş biriydi. Artık geçmiş Avrupa'yı ve yaşamı hayal bile edemiyordu. Önce İngiltere'ye geçti, sonra ABD'ye. Nihayetinde Brezilya'daydı. Ama ülkesi yoktu, dostları yoktu. En kötüsü hayalleri yoktu. "Dünya, güzelliğini ve anlamını kaybetti; ben de onunla yaşamayı artık beceremiyorum." diyecek kadar açmazdaydı, dipteydi. Nitekim, Satranç'ta bir adamın tutsak edilip yalnızlığıyla delirmesini anlatırken aslında kendi çaresizliğini yazıyordu.

"Selam olsun dostlar! Daha güzel bir şafağı görmeyi dileyenler için sabah erken." sözüyle umutsuzluğunu dile getiren yazar için kelimelerin, barbarlığa karşı artık koruyamadığı bir dünyadan, yenilgiden çok bir sessizlik tercihi olarak zarifçe çekilme vakti gelmişti. Ama önce, Zweig, edebi işlerini düzenlemiş, veda mektupları yazmış ve eviyle ilgili düzenlemeler yapmıştır. Her şeyi tamamladıktan sonra eşi Lotte Altmann ile anlaşmalı eylemini uygulamaya koymuştur: Barbitürat türü ilaçlar içmişler, üstlerini örtmüşler, yan yana uzanmışlar ve el ele tutuşarak sonsuz sessizliği huzurlu bir yüzle beklemişlerdir. Zweig, inandığı insanlık öldüğünde, kendini de onunla birlikte gömmeye karar vermişti: "İnsan, yalnızca ruhu inceldiğinde ölüme zarafetle yaklaşabilir."

Suyun sessizliğindeki Virginia Woolf ve Stefan Zweig, iki farklı coğrafyada aynı sessizliğe yürüdüler.

Woolf, nehrin sularında kendi zihninin sesini susturdu; Zweig, sürgünde "uykuya sığınarak" intihar etti. Woolf'un mektuplarında, "Sesler yeniden başladı. Artık daha fazla savaşamayacağım." dese de onun için ölüm, bir teslimiyet değil, bir dinginlik arayışıdır. Su, onu boğmaz; su onu sessizleştirir. Zweig ise insanlığın büyük çöküşüyle birlikte yaşam arzusunu yitirir. Satranç'taki tutsak karakter, Zweig'ın kendisidir: Bir odada yalnız kalmış, zihnini kendiyle çarpıştıran bir adam. Woolf'un nehir taşlarıyla dolu cepleri, Zweig'ın uyku ilaçlarıyla dolu avuçlarına denk gelir: İkisi de ölümle bir sessizlik sözleşmesi yapar.

Hepsi de dünyadaki yolculuklarını kısa keser ve demediklerini yanlarına alıp gider. Biz de burada kalıp arkalarından bakadururuz, en azından dediklerini okuruz.

OZAN ÇAYLAK
ozan.caylak

Deniz Sefası

Müzelerde deniz hamamları konuşuluyor
Söz alıyor denizler masmavi anlatıyor o zamanları
Siyah beyaz fotoğraflarda
Cumhuriyet kadınları
Mayoları ile göz dolduruyor
Süreyya plajında çapkınlık provalarında evli adamlar
Pera'da birkaç adımda sergi açılışları
Ömürlerden ömür beğeniyorum
Sanat hapishanesi adını verdiğim tablo
Mayo kiralayan Agop
Hayat öpücüğü veriyor cankurtaran olarak
Beyaz Ruslar 1.Dünya savaşından kaçıp
Sıcak sulara iniyor
İstanbul'da Cem, Zekeriya, Yılmaz abi
Kursağında kalıyor cehaletin.
Kulvarlarımızı ayıran cehalet beklemesin denizleri ayırmamızı
Ayırmayacağız cumhuriyetle çevrili vatanımızı

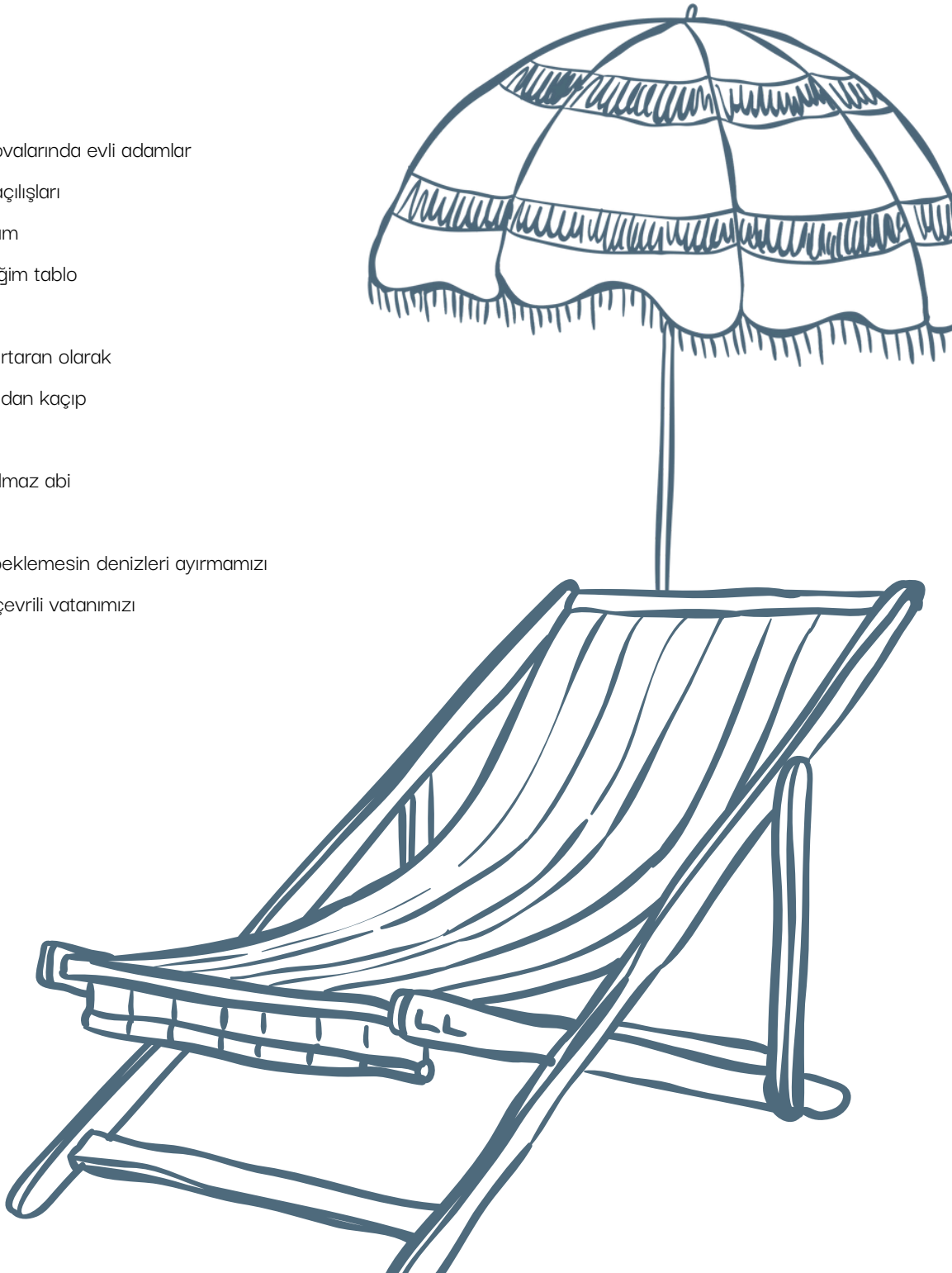

MERT CAN MANTAR
mertmantar3

Lüzumu yok

Sevda güneşi ardına geçti bulutların,
Bakir hayaller hançerlendi yüreğinden,
Gülüşler kendi ormanında kül,
Direnç kılıçları kör.

Sonu uçuruma çıktı doğrunun yolu,
Yalansa hudutsuza yürüyor.
Bir fotoğrafa hapsoldu huzur,
Anarşi her sabah güvercin uçuruyor.

Paslanmış duygularla dolmuş ruhlar,
Beyinse çürümüş cevize evrilmiş.
Eylül gelmiş aşk ağacının yapraklarına,
Saygı bir mumda eriyor.

Karanlıkta yaratılmış "helal"ler,
Dil yapmacıklık hırkasını geçirmiş sırtına.
Vasıfsızlar uğruna harcanmış kitaplar,
Ne lüzum var böyle bir cihana?

Mutluluk kül olmuş krematoryumda,
Parmaklar taşıyor Antarktika'nın anılarını
Girilmiş gayrı dönülmez yollara,
Ne lüzum var böyle bir cihana?

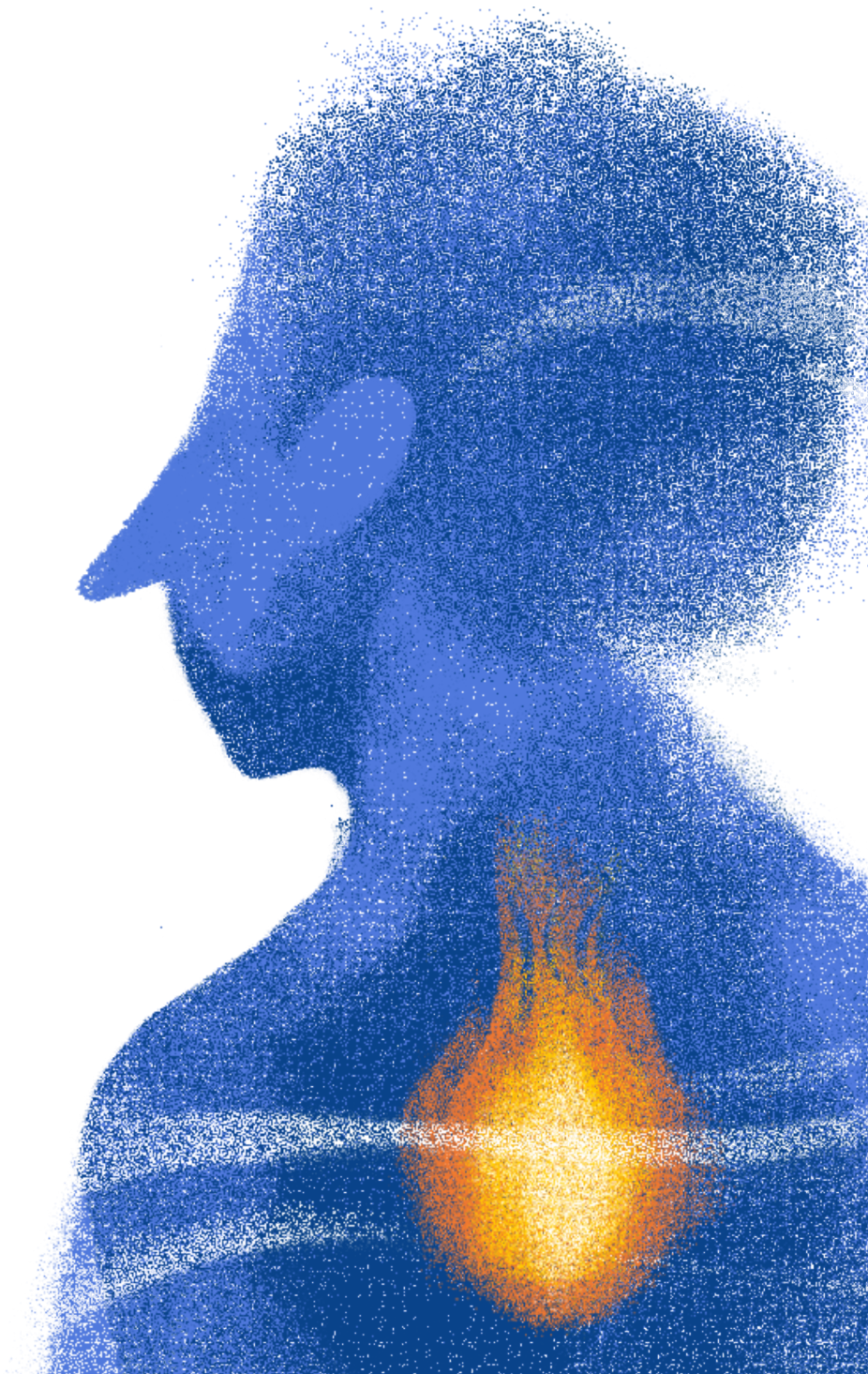

OLtaYA
Takılanlar

YASİN DEDEBEKİROĞLU
yasindedebekiroglu

ÖVÜNÇ ASLAN

Biz, Düş Art olarak üreten edebiyatçıları ve sanatçıları bir çatı altında toplayıp eserlerimizi dayanışma ruhuyla kitlelere ulaştırmak, aynı zamanda toplum yararına içerikler üretmek isteği ile bir araya geldik.

Öncelikle, biraz kendinizi tanıtır mısınız?

İzmir'de başladı hayat hikâyem ve bir şekilde müziğe başladım. İç güdüsel olarak hep arzu ettiğim müzik üretimini neden arzu ettiğimi yavaş yavaş hatırlatmaya ve anlamaya başladım. Uğraşlarım ve gayretim sonrasında. Ve tabii bu uğraş ve gayret etme hali hayat boyu baki.

Müzik serüveniniz kaç yaşında ve nasıl başladı?

Müzik serüvenim ise lise çağımda başladı. Öncesinde hep isteğim vardı. Gitar almıştım ikinci el, çalarken sapından "bızlama" sesi gelen (öyle diyorduk küçükken). Daha sonra bir şekilde trombonla tanıştım. İstanbul'da yaşadım, Antalya'da yaşadım, nihayetinde işim gereği Uşak'a geldim. Burada bandoda çalmaktayım ve hayatımı bu şekilde kazanmaktayım maddi olarak.

Bu yolculukta kimlerden ilham aldınız? En çok kimleri örnek aldınız, kimleri dinlediniz?

Bu yolculukta ilham aldıklarım; başka İrfan abi olmak üzere (İrfan Alış, Peyk grubunun solisti), Peyk, Aşık Veysel, Tom Waits, Duman, Başı Bozuk, Ozzy Osbourne, Fikret Kızılok, Mahzuni Şerif, Miles Davis, Charlie Parker, Müzeyyen Senar, Müslüm Gürses gibi isimlerden ilham aldım.

Örnek aldıklarım ise İrfan Alış, Peyk grubu, Aşık Veysel, Tom Waits gibi isimler ve gruplar. Hayatı kendimce anlayıp bunu aktarmayı ve paylaşmayı istiyorum. Vicdana seslenmek gibi.

Bugün itibarıyla neler yaptığınızdan ve gelecek için planlarınızdan veya hayallerinizden bahseder misiniz?

Belediye bandosunda trombon çalıyorum. Hayalim ise çok zarar görmeden ve vermeden gördüğüm şeyleri insanlara aktarmak. Kendim dahil herkesin vicdanına ve merhamet duygusuna seslenmek istiyorum. İrfan abiden öğrendiklerimi aktarmak ve bunu devam ettirmek istiyorum. Bunu sadece ben yapmıyorum Eren Okur var, Sinağrit'ten Fethi var.

Sanki hepimiz onun bir özelliğini temsil ediyoruz. Eren Okur onun underground halini, Fethi enteresan cümleler kuran, ağzı iyi laf yapan yani beklenmedik yerden vuruyor İrfan abi gibi. Ben de sanki onun, o duygusal hali gibi hissediyorum ve birçok insanda onun farklı özelliği var. Bu bütünün bir parçası olmak ve olmaya devam etmek gibi bir hayalim var.

Müzisyen olarak, mesleki açıdan en çok yaşadığınız sorun veya sorunlar nelerdir? Sizce bunlar nasıl çözülür?

En çok yaşanan sorunlardan biri kutsal olan her şeyin değersizleştirilmesidir. Mesela müzik :) müzik güçlü bir şeydir. Ama her şeyde olduğu gibi o da antiteziyle geliyor. Yani bir toplumu ilerleyebildiği gibi geriye de götürebiliyor. Uyandırdığı gibi uyutabiliyor da. Uyutanların tarafının güçlü olması ve bir sınırının olmaması diğer tarafta olan müzisyenlerin işlerini zorlaştırıyor gibi görünüyor.

Çözüm için bir örgütlülük, örgütlülük için de aynı dili konuşup dünyaya benzer yerlerden bakmak lazım.
Çözümü bilmiyorum :)

En sevdiğiniz 3 müzisyen ve 3 şarkıyı söyler misiniz?

Şu sıralar en sevdiğim 3 müzisyen;
Peyk(hepsi), Tom Waits, Müzeyyen Senar.

En sevdiğim 3 şarkı;
Sinema, All The World is Green, Biraz Kül Biraz Duman.

Sanat yolculuğunuzun uzun olması dileğiyle...

SAVAŞ AŞÇI
savasascii

Sayıklamalar

Kursağımda kalmış heves
Boğazımda bir yumrusun
İçimde susmayan ses
Karşı penceredeki kumrusun

Göğüs kafesimde kor ateş
Yüreğimde kurşun delikleri
Hiç doğmayan güneş
Tenimde yokluğun çentikleri

Sokaklarca gezdim aradım
Şehirlerce özledim
Şaraplarca içtim kanamadım
Seni içime gizledim

Adressiz mektubumdun
Sana iliştirilmemiş puldum
Kendimi ararken seni buldum
Tanrıdan başka sana kuldum

Bir sen olsan yeter
Başka sevince ne gerek
Yoksan hep keder
Başka gama ne gerek

Bin derdi çekerim
Bir yanımda sen olsan
Bin kere düşerim
Hep kalkarım elimi tutsan

Sesini duydukça
Gönlümde volkanlar patlar
Yüzüne baktıkça
Mecnun rüyalara dalar

Dudakların mey
İçmeden sarhoşum
Gözlerin ne güzel ey!
Gördükçe bi hoşum

Adın sol yanım
Kokun ciğerime nefes
Sensizlik son anım
Susuşun ölüme bir ses

Gönlüme düşeli
Üç kez geceler uzadı
Dünyanın etrafında döndüm
Ay bile seni selamladı

Ellerin kızgın kumlar misali
Boynun meleklerin yatağı
Kirpiklerin güzel motif incelikli
Sen bir inancın tapınağı

Sen yorgun bir serçe
Kanadı kırık dermansız
Ben sana derman serçeşme
Deli gönlüm fermansız

Sararıp dökülen yapraklar
Geçtiğin yollarda yeşerir
Solgun çiçek öz suya kavuşur
Yeniden açıp güzelleşir

Bütün sevmeler birleşti
Çiçeği, ağacı, güneşi...
Hepsi sende bütünlendi
Görünce suretinde sevişi

Gece dört bin beş yüz yıldız
Koca dünya milyarlarca insan
Yüreğim kurak çöl amansız
Vahada bir serapsın inan

Vurgun yedim enkaz altında kaldım
Dalgalar yuttu rüzgâr savurdu
Her rüyada adını sayıkladım
Bana gelme ihtimalin tek avuntu

Mutsuzluk zihninde ur'du
Aşk kalbinin kapısını vurdu
Çaresiz "Beni içeri al" dedi
Gelen sevginin ana yurdu

Ayda aradım güneşteydin
Güneşte yandım sudaydın
Suya indim gökte buluttun
Uçtum kanadımdan vurdun

Ne yerde ne göktesin
Söyleme kimse bilmesin
İçimde taa derindesin
Yokken bile hep benimlesin

Kaskatı aşılmaz duvarsın
Boynumda acımasız urgansın
Seversen kalbe yorgansın
Seven tüm aşıklar adını ansın

Gecen bana el bana yabancı
Hecelerim adını, kalbimde sancı
Gecem sana aşina sana vurgun
Tüyden kalbin acıdan yorgun

Bu yollar bildiğim yollar
Işığını görsem kaybolmam
Bu yollar düştüğüm yollar
Sesini duysam savrulmam

Güzelliğine sebep olan
Hangi çeşmenin suyu
Hangi gökyüzü baktığın
Hangi çiçeğin dalı tuttuğun

Hüznünün yağmurunda ıslandım
İçini gördüm sana ağladım
Sevincinin güneşinde parladım
Coştum sel gibi sana çağladım

Beni sorma eflatuniyim
Her gün yüzünü görmeliyim
Mecnun'um senin delinim
Başka sevgiye tövbeliyim

Bir kahve içtik hatırı kırk yıllık
O narin ellerinle hatırımı yıkma
Pamuk sandığım kalbin taştan mı
Bir kez gül beni ateşe atma

Bir kez gül...

SANART

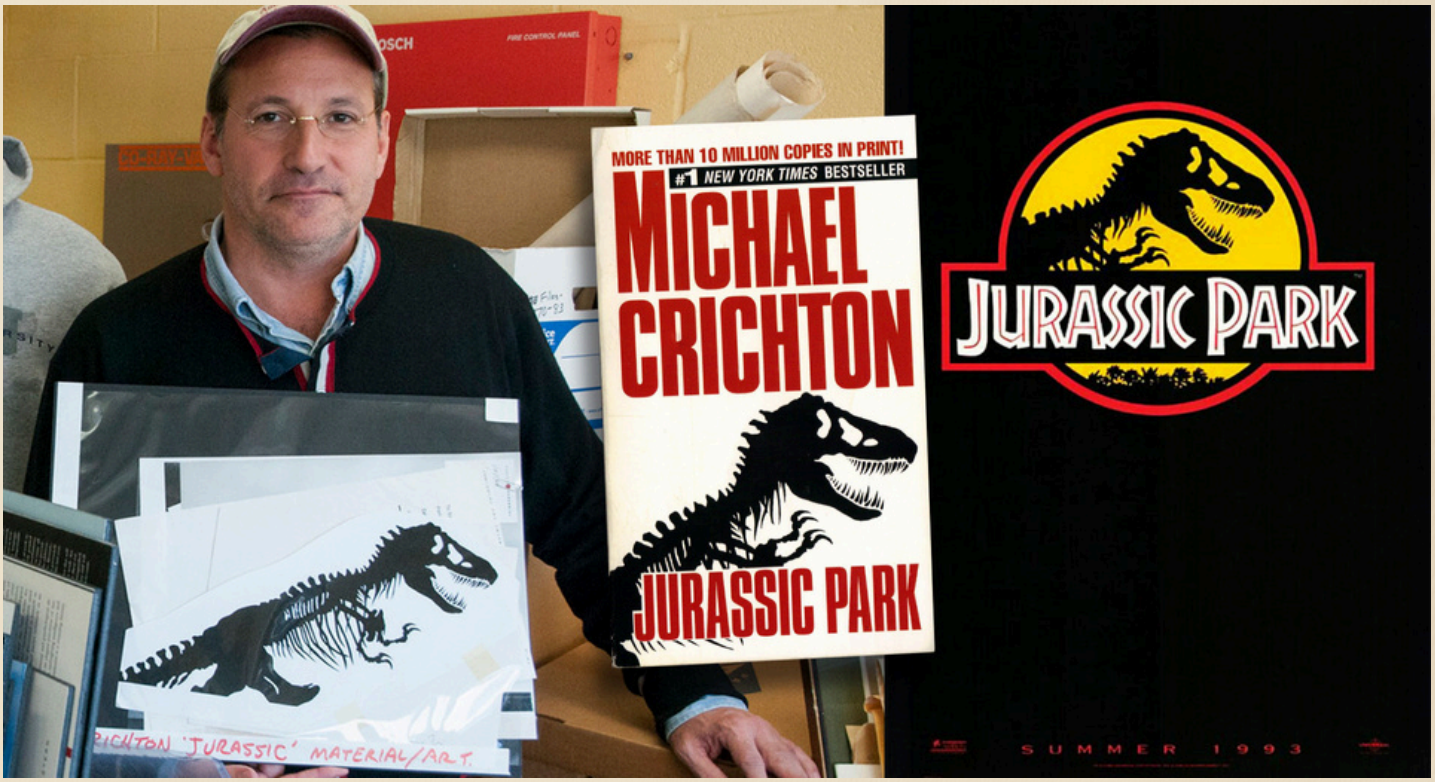

BİR AFİŞTEN FAZLASI: JURASSIC PARK'IN GÖRSEL DEVRİMİ

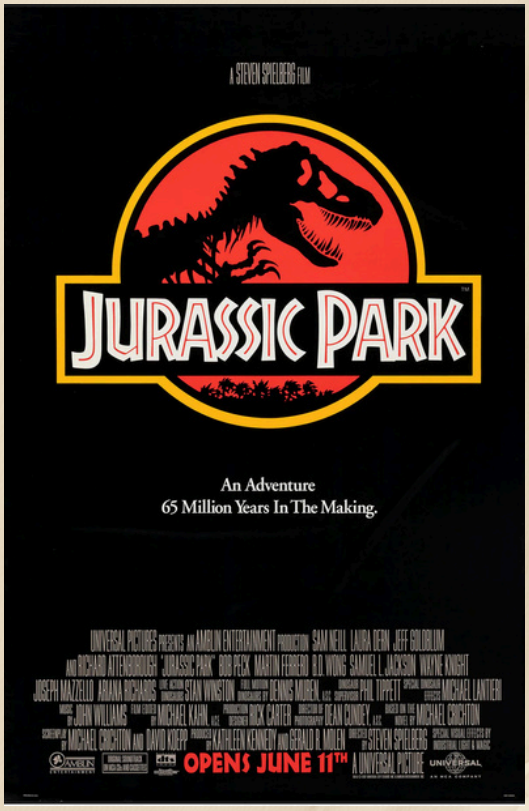

1993'te vizyona giren Jurassic Park yalnızca sinema tarihinde değil, grafik tasarım tarihinde de bir kırılma noktası yarattı. Yönetmen Steven Spielberg'in görsel vizyonu, tek bir sembolle hafızalara kazındı: siyah zemin üzerinde kırmızı daire içinde iskelet T-Rex.

Bu ikonik logo aslında filmin değil, romanın mirasıydı. Logonun tasarımı, kitabın kapak tasarımcısı **Chip Kidd** tarafından, **Michael Crichton**'ın romanı için yaratıldı. Minimal, arkeolojik ve neredeyse bilimsel bir netlik taşıyan bu iskelet formu; hem geçmişi (fosil) hem tehdidi (yırtıcı) hem de merakı (bilim) aynı anda temsil ediyordu.

Filmin afiş illüstrasyonları ise Hollywood'un efsanevi afiş sanatçısı John Alvin imzası taşıyordu. Alvin'in yaklaşımı basitti ama zekiceydi: Dinozoru göstermeden korkutmak. Afiş, filmi anlatmıyor; gizem yaratıyordu.
Siyah boşluk, kırmızı alarm rengi ve tek sembol… Fazlası yoktu. Tam da bu yüzden güçlüydü.

Bu tasarımın etkileyiciliği üç noktada toplanır:
Minimalizmle maksimum gerilim yaratması
Sembolün evrensel bir marka kimliğine dönüşmesi
Tipografinin sinematik bir tehdit hissi üretmesi

Jurassic Park afişi, görsel kalabalığın değil,
görsel stratejinin kazandığını kanıtladı.
Bir logonun yalnızca bir film kimliği değil,
kültürel bir ikon olabileceğini gösterdi.

Bazen en güçlü tasarım, en az şeyi söyleyendir...

ZUHAL YORULMAZ
galatasaray_cimbomsevgisi

POPÜLER SOHBETLER

TAYLOR SWIFT

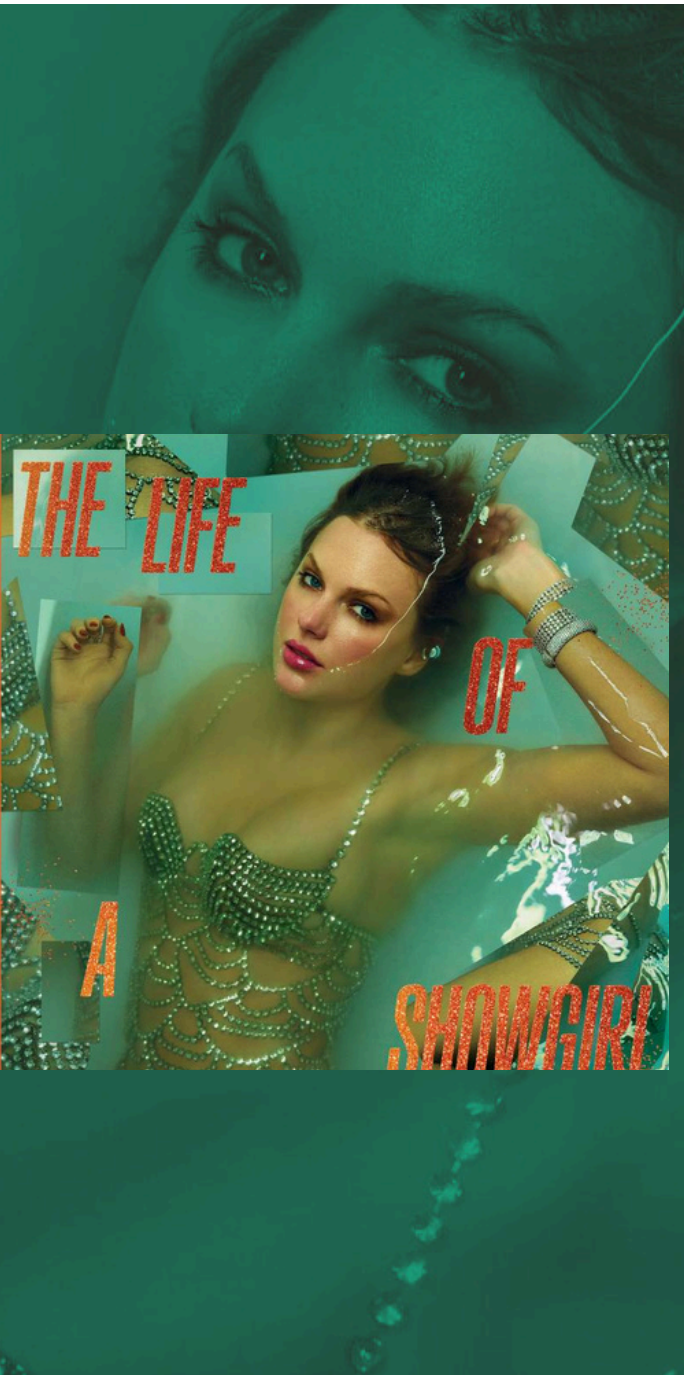

Bir Şov Kızının Hayatı: Rekorlarla Dolu Bir Dönem
Taylor müzik dünyasını sallamaya devam ediyor. Başarılı işlerine bir yenisini daha ekledi. Son albümü olan The Life of a Showgirl (Bir Şov Kızının Hayatı) albümü ilk haftasında 4 milyonu aşan satış rekorunu kırarak Adele'in 2015 tarihli 25 albümünün rekorunu geride bırakmayı başardı. Bu onun ilk başarısı değildi.

The Life of a Showgirl (2025)

Bir Çiftlikten Doğan Yıldız
Daha küçük bir çocukken yaşadığı çiftlik evinde hayaller kuran ve ilk gitarını eline alan Taylor elbette ki bu kadar ünlü olacağını ve adını geniş kitlelere duyuracağını henüz bilmiyordu. Ailesinin ona aldığı gitarla ve dönemin ruhunu yansıtan country müzikle besteler yapmaya başlamıştı. Country müzik beyaz Amerikalılara özgü, kendi içinde kuralları olan bir müzik türüydü. Country müzik yapanlar başka tarz müziklere yönelmiyor sadece bu tarz da müzikler yapabiliyordu. Kendi içinde kapalı olan bu müzik türünde beyaz bir Amerikalı olmanız gerekiyordu. Bu müzik türüyle tanışan Taylor şarkılarını country tarzında hazırlıyor ve besteliyordu. Bir gün keşfedileceğine olan inancını koruyordu. Nitekim Scott Borchetta'nın Taylor'u keşfetmesiyle hayallerine bir adım daha yaklaşmıştı.

İlk Adımlar: Taylor Swift – Fearless – Speak Now
İlk albümü Taylor Swift adıyla çıkan country müzik tarzında yapılmış bir albümdü. Albüm yayınlandıktan kısa süre sonra Billboard Hot Country Songs listesinde Our Song şarkısıyla 1 numaraya kadar yükseldi. Grammy ödüllerinde "En İyi Yeni Sanatçı" kategorisinde aday gösterildi. Ardından ikinci stüdyo albümü olan Fearless'i 2008'de çıkardı. Albümdeki Love Story ve You Belong with Me adlı parçaları listelerde üst sıralara yükseldi. Fearless 2009 yılının en çok satan albümü oldu. 2010 yılında içlerinde yılın albümünün de bulunduğu dört Grammy Ödülü kazandı. Swift bu ödülü kazanan en genç sanatçı oldu. Üçüncü albümü olan Speak Now da country ezgilerinin bulunduğu bir albümdü.

Taylor Swift (2006)

Fearless (2008)

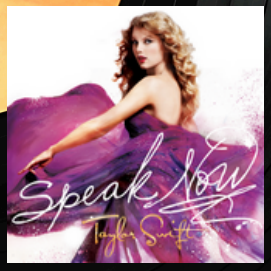

Speak Now (2010)

Red (2012)

1989 (2014)

Reputation (2017)

Red ile Cesur Bir Dönüşüm, 1989 ile Tahta Oturuş:
Swift, risk almaktan korkmayan ve müzik piyasasında "Ben de varım!" diyen bir şarkıcıydı. Bestelerini kendisi yapıyor. Albüm satışları her geçen gün artıyor olmasına rağmen onu ergenlere şarkı yapan, söz yazarlığını berbat bulan medya ve bazı müzik eleştirmenleri tarafından sürekli linçleniyordu. Buna rağmen Taylor, disiplininden ve hırsından vazgeçmeyerek pes etmeden çalışıyor ve neredeyse her sene bir albüm çıkarıyordu. Albümleri her geçen gün daha çok satıyor ve listelerde birinci sırada yer alıyordu. Yaşadığı ilişkiler, ayrılıklar ve kendinde iz bırakan olaylarla ilgili şarkı yapması birçok kişi tarafından eleştiri konusu haline gelmişti. 2012 yılında Red albümünü yaparak büyük bir risk aldı ve country müzikten ilk kopuşunu gerçekleştirdi. Pop müziğe yönelmesi özellikle elektro pop gibi farklı tarzları denemesi dikkat çekici ve takdir edilesi bir hareketti. Red o kadar iyiydi ki inanılmaz bir satış elde etti. Özellikle Max Martin gibi bir müzik dehasıyla çalışması Taylor için büyük kolaylık oldu. Ardından ise benim de en çok beğendiğim pop albümü olan 1989 geldi. Taylor böyle bir pop albümü yaparak rüştünü ispat ediyor "Bu piyasada ben de varım ve kalıcıyım!" diyordu adeta...

Red albümü yılın albümü kategorisinde yarışmıştı ve ödülü kaybetmişti. Taylor'un bu ödülü alamadığı için bütün gece ağladığını ve daha iyisini yapıp bu ödülü de alacağına dair azmi ve çalışma aşkı fazlasıyla kendini belli ediyordu. Dediğini yapan Taylor 1989 albümüyle yılın albümü ödülünün yanı sıra Grammy "En İyi Pop Vokal Albümü" gibi pek çok ödülün de sahibi oldu.

Kanye West Komplosu: Linçin Başlangıcı:
Henüz sektöre yeni yeni girmiş genç bir kızken müzik sektöründeki çarpıcı isimlerinden Kanye West tarafından zorbalanan Swift, ileride Amerikan müzik endüstrisinin geleceğini belirleyecekti.
13 Eylül 2009 tarihinde New York'ta düzenlenen 2009 MTV Video Müzik Ödülleri'ne katılan Swift, "En İyi Kadın Video" ödülünü You Belong with Me şarkısıyla kazanmıştı. Kabul konuşmasını yapmak üzere kürsüye çıktığında, Kanye West sahneye fırladı ve mikrofonu alarak şöyle dedi: Taylor, senin adına çok mutluyum, konuşmanı birazdan bitirirsin ama Beyonce tarihin en iyi videolarından birini yapmıştı!

Bu sözler Taylor'u sahnede zor durumda kalmasına neden olmuştu. Yıllar sonra takvimler 2015'i gösterdiğinde ise MTV Müzik Ödülü yetkilileri ikiliyi bir araya getirmenin sükse yapacağını düşünmüş olmalı ki Taylor'a Video Vanguard ödülünü West'e takdim etmesi için teklif götürmüştü. Taylor bunu kabul etti. Gece sorunsuz başladı ve güzel bir şekilde sona erdi. Ta ki 2016'da **Kanye West'in Taylor için yazdığı Famous'ın olaylı şarkı sözlerine kadar:**
"Bence ben ve Taylor hâlâ birlikte olabiliriz. Neden mi? Çünkü o sürtüğü ben ünlü yaptım."
Swift bu satırı onaylamadığını söyledi; West ve ailesi (özellikle Kim Kardashian West) ise Swift'in sözleri önceden bildiğini ve onay verdiğini iddia etti. 2016 yazında Kardashian, bir telefon görüşmesinin kısa bir kesitini Snapchat üzerinden yayınladı; bu kayıt Swift'in onayı olduğu izlenimi yaratmıştı.

Şarkıda kendisinden "sürtük" diye bahseden ve ağır sözler sarf eden Kanye durumu kurtarmak için karısıyla bir plan yapmış ve öne sürdükleri şeyleri kanıtlar gibi Kim Kardashian videoyu basına sızdırmaya başarmıştı. Taylor'u zor duruma düşürmek için yapılan bu hamle işe yaramıştı. Bu olay sonrası Taylor için "yılan" benzetmesi yapıldı ve bir anda herkes tarafından linçlenmeye başlandı. Sessizliğini koruyan Taylor ise kayıplara karışmış günlerce evden dışarı çıkmamıştı.

Klibin ilk dakikalarında yer alan Taylor Swift'in zombi görünümü.

Look What You Made Me Do: Hesap Zamanı

Uzun bir süre sessizliğini koruyan Taylor yeni bir albümle karşımıza çıktı. Albüm 2017'de çıkan benim de favorilerim arasında yer alan Reputation (İtibar)albümüydü. Bu albüm büyük bir ses getirdi. Klip çektiği Look What You Made Me Do (Bana Ne Yaptırdığına Bak) şarkısı adeta Kanye West, Kim Kardashian ve kendisine bu zamana kadar onu hedef alan herkese cevap verir nitelikteydi. Şarkıda ön plana çıkan göndermelerden biri şarkının açılışında Taylor'un bir mezarlıktan zombi olarak çıkışını görüyoruz Mezar taşları eğri ve bu da Kanye'nin sahnesinin eğri olmasına bir gönderme aslında. Şarkıda eski Taylor'un öldüğünü, bundan sonraki Taylor'un ise çok daha sert ve lafını kimseden esirgemeyen bir imaj çizdiğini söyleyebilirim. Şarkı Taylor'un kendisinin farklı versiyonlarının olduğu bölümle son buluyor. Albüm hard (sert) albüm diyebileceğimiz türden.

Tüm dost bildikleriniz sizi terk etmişse, işte böyle bir ruh hali içerisindeyseniz kesinlikle Reputation'la kendinizden bir şeyler bulacağınıza hiç şüphem yok.

Lover (2019)

Lover: Pastel Renklerde Bir Aşk Dönemi

Bundan sonra çıkan Lover albümü de hoş bir albümdü. Ama Taylor'dan farklı şeyler beklediğimiz için biz "Swift"leri tatmin etmemişti. Lover albümü için bir tur düzenlemeye karar veren Taylor ne yazık ki koronanın ve pandemi sürecinin araya girmesiyle bu hayalini gerçekleştiremedi. Eve kapandığımız bu süreçte bu kadının duracağını sansak da yanılmıştık. Bizi adeta tokatlayan ve hatta Taylor'dan nefret edenlerin bile Taylor Swift dinlemeye başlayacağı bomba bir albümle geri dönmüştü.

Folklore (2020)

Folklore: Gürültüden Uzak, Ruhun Sesi

Söz yazarlığı konusunda onu vurmaya çalışan ve "birbirine benzer" şarkılar yapıyor, söz yazarlığı berbat." diyenlerin sesini kesen bir başyapıta imza atmıştı. Hiçbir ticari kaygı gütmeden ve tanıtımını yapmadan bir anda Folklore albümünü piyasaya sürdü. Söz yazarlığını konusunda kendisini defalarca ispat etmiş bu kadın bir kez daha kendisi hakkında atıp tutan herkesi diss'lemeyi başarmıştı. Albümde şu şarkı çok tutar diyebileceğiniz ön plana çıkan bir şarkı yok. Albüm pop tarzından ziyade indie folk diyebileceğiniz türdendi ve Taylor'un hikâye anlatıcılığı mükemmeldi. Kapak fotoğrafı yayınlanır yayınlanmaz Taylor'u ağaçlar arasında siyah beyaz bir şekilde görüyorsunuz. Uzakta duruyor. Burada verilmek istenen mesaj albümün ön plana çıkmasının istenmesiydi.

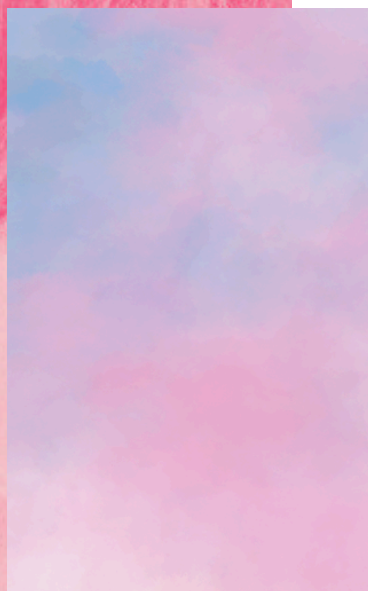

Klip çektiği şarkı ise Cardigan'dı. Yavaş ilerleyen Cardigan, davul ve yumuşak piyanodan oluşan, ruh halini yansıtan, sade enstrümanlarla ilerleyen bir halk şarkısı. Swift, James adında bir çocukla olan ilişkisinin ayrılığını ve kalıcı iyimserliğini hatırlayan Betty adında kurgusal bir karakterin bakış açısından şarkıyı söylüyor:

"Gençken hiçbir şey bilmediğini varsayarlar
ama ben seni biliyordum.
ve ben birinin yatağının altında unutulmuş eski bir hırka gibi hissettiğimde beni giydin ve en sevdiğinin ben olduğumu söyledin.
Herkesle arkadaş olursan kimseyle arkadaş olmazsın. İki kızın peşinde koşarsan birini kaybedersin."

The Last Great American Dynasty; slide gitar, viyola, keman, davul ve glitch prodüksiyon unsurları gibi klasik enstrümanlar içeren alternatif bir indie pop şarkısıydı. Hicivsel olan bu şarkı, Harkness Ballet'in kurucusu Rebekah Harkness'ın Swift'in Rhode Island malikanesinde yaşadığı dönemi anlatır. Harkness'ın üst sınıf bir aileye nasıl evlendiğini, kasaba tarafından nasıl nefret edildiğini, o zamanki kocası ve Standard Oil'in varisi William Harkness'ın (şarkıda Bill olarak anılır) ölümünden ve ailesinin adının kötüye çıkmasından nasıl sorumlu tutulduğunu ayrıntılarıyla anlatır ve Swift'in hayatıyla paralellikler kurar:

"*Ve dediler ki işte son büyük Amerikan hanedanı gidiyor.*
Kim bilir hiç ortaya çıkmasaydı neler olabilirdi.
İşte bu kasabanın gördüğü en çılgın kadın.
Her şeyi mahvederken harika zaman geçirdi.
Rebekah Rhode Island'dan sonsuza kadar vazgeçti."

Exile, Bon Iver ile Swift'in yumuşak vokallerini Vernon'ın hırıltılı bariton sesiyle birleştiren gospel etkisindeki indie folk bir düettir. İki eski sevgili arasında söylenmemiş, tartışmacı bir sohbet işlevi görür. Armoniler eşliğinde dramatik bir doruğa ulaşır:

"Benim kasabamdın, şimdiyse ben sürgündeyim, çıkışını görüyorum.
Sanırım bu filmi daha önce seyrettim.
Sonunu beğenmedim. Artık benim anavatanım değilsin.
O zaman neyi savunuyorum ki artık?"

Seven'da Swift, çocukluğundan istismara uğramış Pensilvanya'daki bir arkadaşını anıyor. Onu tam olarak hatırlayamıyor ama hâlâ güzel anıları var. Bunu coşkulu yaylılar ve piyanodan oluşan yankılar eşliğinde yapıyor :
"Lütfen beni ağaçlarda hayal et.
Derenin üzerindeki salıncakta yedi fit ile zirveye ulaştım.
Atlamaya çok korkmuştum.
Ama ben altımda Pensilvanya ile gökyüzünde yüksekteydim.
Orada hala güzel şeyler var mı?"

Sözleriyle sanki arkadaşı yanındaymış gibi onunla konuşuyor, dertleşiyor. August, iki genç sevgili arasındaki yaz ilişkisini yakalayan kasvetli bir dream-pop (rüya-pop) şarkısıdır. "Kaybetmesi mümkün olmayan" bir çocuğa tutunurken görülen saf bir kız... Çocuğun albümün ilerleyen kısımlarında James olduğu ortaya çıkıyor. Şarkı, Swift'in hafif ve esintili sunumu, parıldayan vokal yankısı ve ton değişiklikleriyle ilerleyen görkemli bir prodüksiyonla hikâyedeki kızın aşkı için yas tutuşunu ve özlemini tasvir ediyor:

"Ama ben anılarda kaybolmuş bizi görebiliyorum.
Ağustos zamanda bir "an" olup gitti.
Çünkü hiçbir zaman bana ait olmamıştı.
ve ben yatak örtülerine sarılmış bizi görebiliyorum.
Ağustos bir şişe şarap gibi yudumlanıp bitti.
Çünkü hiçbir zaman bana ait olmamıştı."

Taylor Swift

Mad Woman, kadın öfkesiyle bağlantılı tabuyu ele alıyor. Şarkıda cinsiyetçiliğe yönelik alaycı ifadeler kullanıyor. Swift'in, Borchetta ve Scooter Braun ile olan anlaşmazlığını metaforik olarak anlatmakta. Cadı avlarına göndermelerle sapkın bir dul kadının intikam alma hikayesini resmediyor:

"Bana her deli deyişinde daha da deliriyorum.
Buna ne dersin?
Sinirli göründüğümü söylediğinde daha da sinirleniyorum.
ve deli bir kadın gibisi yoktur.
Deliye dönmüş olması ne yazık."

On dördüncü parça Betty, belirgin bir mızıka ile çalınan bir country ve folk rock şarkısıdır. Cardigan'da anlatılan ilişkiyi, August'un kadın anlatıcısıyla yaz aşkı yaşayan, aldatan erkek arkadaş James'in bakış açısından anlatır. James, geçmişteki eylemleri için özür diler ancak bahaneler ileri sürerek bunları tam olarak kabul etmez. Karakterleri (Betty, James ve Inez), Blake Lively ve Ryan Reynolds'ın kızlarının adını almıştır:

"Yaptığım en kötü şey sana yaptığım şeydi.
Eğer sana sadece yaz ayında olan bir şey deseydim
Sadece on yedi yaşındayım bir şey bilmiyorum
Ama seni özlediğimi biliyorum."

Albümle ilgili daha söylenecek çok şey var ama buna sayfaların ve zamanımızın yetebileceğini sanmıyorum...Yıllar boyunca hakkında söylenen her sözü, yazılan her manşeti sessizce bir şarkıya dönüştürdü Taylor Swift. Onu kıranları kelimeleriyle yendi, onu susturmaya çalışanları melodileriyle bastırdı. Her albümünde farklı bir hikâyenin kahramanı olurken, aslında hep aynı şeyi anlattı: **"Kendin ol."**
Bugün sadece bir pop yıldızı değil, kendi imparatorluğunu kurmuş bir hikâye anlatıcısı. Ve belki de en güzeli şu: **Bu kız her fırtınadan sonra, kendi gökkuşağını kendisi çiziyor.**

Düşerse düşsün ölülerin sessiz ordusu. Ben ilerliyorum.

Aşçı yamaklarının dağıttığı çorba kaseleri gibi yüzler, bayağı, açgözlü, gelişigüzel yüzler; sarkık paketlerle vitrinlere bakan; göz süzen, silip süpürdüğü her şeyi yakıp yıkarak sevgimizi bile bozulmuş, şimdi onların pis parmaklarıyla dokunulmuş bırakan yüzler.

Dalgalar - **Virginia Woolf**

DüşArt

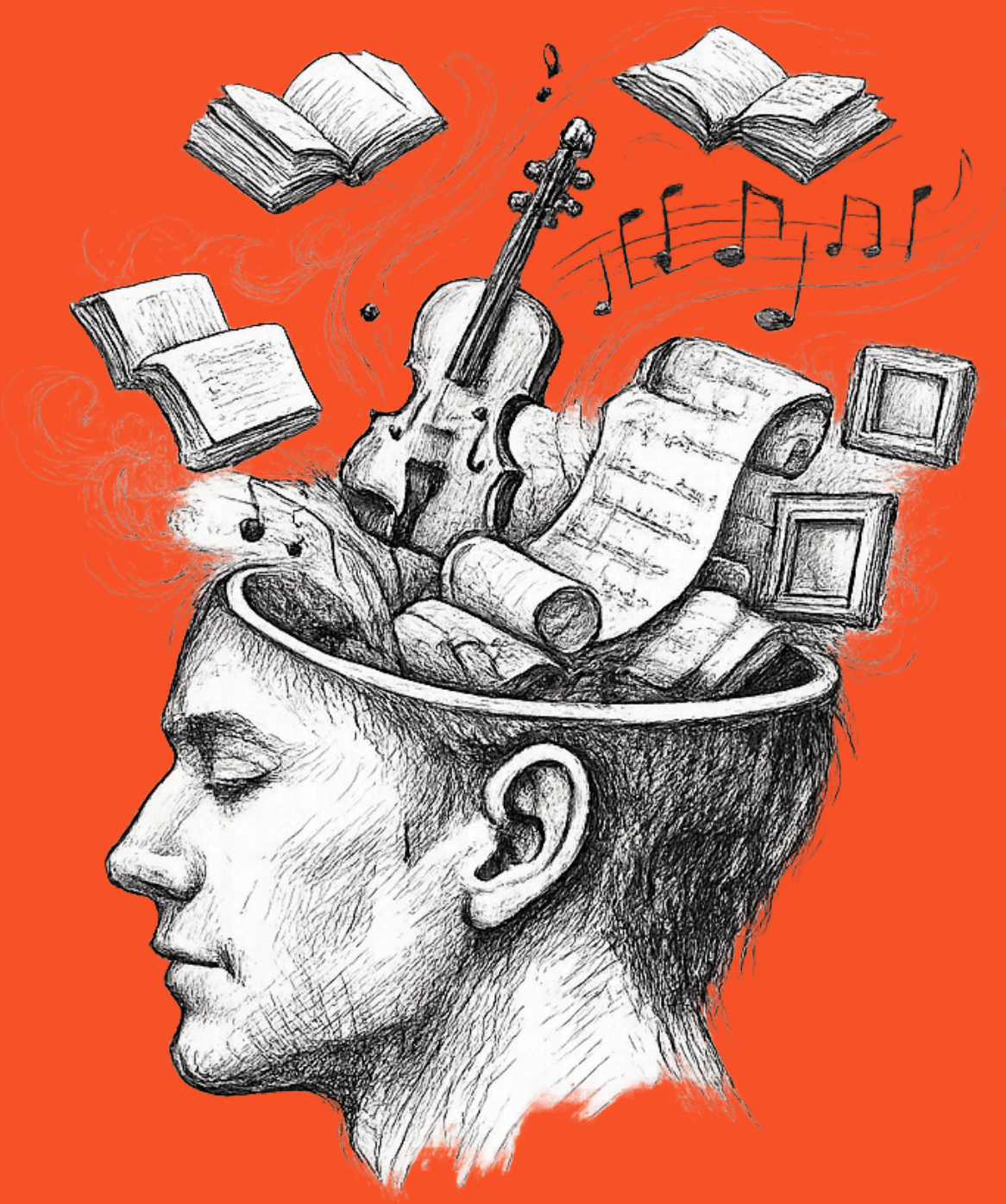

SANAT,
DÜŞLEMEKLE
BAŞLAR.

DüşArt®
OKUR
YAZAR
ÇİZER
PLATFORMU

Düş Art®
OKUR
YAZAR
ÇİZER
PLATFORMU

www.düsart.com

ODESSA YAYINEVİ

babi candles

ASMALI SAHNE